

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

**Πανελλήνιος Σύλλογος
Θεματικού Φιλοτελισμού & Νεότητας**

Τριμηνιαίο φιλοτελικό & πολιτιστικό περιοδικό

Έτος 22^ο, Αρ. 91. Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2022

“ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ”

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση, Έτος 22^ο, Τεύχος 91^ο, Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2022

Ιδιοκτήτης: ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ

Εκδότης-Διευθυντής: Π. Λεούσης

Συντακτική Επιτροπή: Π. Λεούσης, Δ. Βαρελάς

Αγίου Δημητρίου 12, 14452 Μεταμόρφωση.

Τηλ. 210 2825134, e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

Υπεύθυνος τυπογραφείου: “NO+ADO”, Κυριάκος Αλεξίου & Σια ΕΕ

Διανέμεται δωρεάν στα μέλη. Ετήσια Συνδρομή € 15. Εγγραφή € 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το γράμμα του προέδρου	1
Τήνος, το νησί της Παναγιάς	2
Στέβια	5
Οι βραχογραφίες της Αλταμίρα	6
Ο αμερικανικός βίσωνας	8
Η Φράουλα	10
Νόβακ Τζόκοβιτς	11
Η τραγιάσκα	12
Οι Σουφραζέτες και η γυναικεία ψήφος	14
Ψάρεμα σε πασσάλους	17
Το γυμνό στην τέχνη	18
Mayflower. Ένα καράβι που έγραψε ιστορία	20
Ποσειδωνία η ωκεάνιος	22
Λούτσιο Ντάλλα	23
Αχερώντια Άτροπος	24
Το ζείμπέκικο	25
Ανοικτή Επιστολή (Ζέππελιν και αερόστατα)	26
Πόσο στρογγυλή είναι η γη;	31
Το Μμπίρα	32
Ο Μαυροπελαργός	33
Κασσάβα ή μανιόκα	34
Το φυλαχτό	36
Ανεμώνη, το άνθος της θλιμμένης αγάπης	37
Ο νερόμυλος	38
Αχ, αυτό το πλάνο: (Χειμερινά Σπορ)	41
Νέες εκδόσεις γραμ/μνων Ελλάδας-Κύπρου	42
Δικά μας και δικά σας νέα	44

CONTENTS

Editorial	1
Tinos, the island of the Virgin Mary	2
The Stevia	5
The rock paintings of Altamira	6
The American bison	8
The Strawberry	10
Novak Djokovic	11
The trajaska	12
The Suffragettes and the women's vote	14
Fishing on stakes	17
The nudity in the art	18
Mayflower. A ship that made history	20
Posidonia the oceanic	22
Lucio Dalla	23
Acherontia Atropos	24
The zeibekiko dance	25
Open letter (Zeppelin and Balloons)	26
How round is the earth?	31
The Mbirra	32
The Black Stork	33
Cassava or Manioca	34
The Amulet	36
Anemone, the flower of sad love	37
The watermill	38
Thematic plans: (Winter Sports)	41
New issues of Greece and Cyprus	42
Philatelic news	44

Εικόνα εξωφύλλου: «ΤΗΝΟΣ, το νησί της Παναγιάς και των εικαστικών τεχνών»

“THE THEMATIC PHILATELIST”

Quarterly Journal. Year 22th. No 91, July - September 2022

Owner: THE PANHELLENIC SOCIETY OF THEMATIC PHILATELY

Editor-Director: Pantelis Leoussis

Editorial Committee: P. Leoussis, D. Varelas

Address: 12, Agiou Dimitriou Str., GR-14452 Metamorphosi, Athens

Tel. +31 2102825134; e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

The journal is distributed gratis to the members

Annual subscription € 15. New members' subscription € 5

ΥΜΝΟΣ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

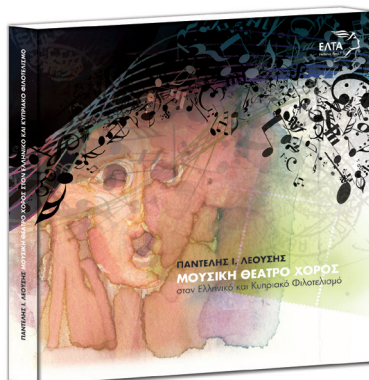
Λόγια & μουσική Π. Λεούση

Ύμνο για σένα θα τραγουδήσω, μικρό χαρτάκι χρωματιστό,
τις αρετές για να τιμήσω και για τα τόσα που σου χρωστώ.
Μικρό χαρτάκι, χάρη σε σένα γνώρισα φίλους, βρήκα χαρές,
γύρισα τόπους, κέρδισα επαίνους, ώρες εξαίσιες, μοναδικές.
Μ' έμαθες στην έρευνα, στην τάξη, μ' έκανες πιο πλούσιο, πιο σοφό.
Πάντοτε μη βρέξει και μη στάξει σ' είχα, με τσιμπίδι και φακό!
Μικρό χαρτάκι αγαπημένο, με συντροφεύεις από παιδί.
Στις αρετές σου κεντώ και υφαίνω γνώση για τέχνη κι αισθητική.
Με ταξιδεύεις σ' άγνωστους κόσμους, μόρφωσης, γνώσης, πολιτισμού.
Κοντά σου βρίσκω καινούργιους δρόμους, στιγμές γαλήνης και στοχασμού...
Μήνυμα αγάπης κι' αδελφосύνης στον κόσμο στέλνεις, ενωτικό,
πρέσβη της γνώσης και της ειρήνης, μικρό χαρτάκι, σ' ευχαριστώ.

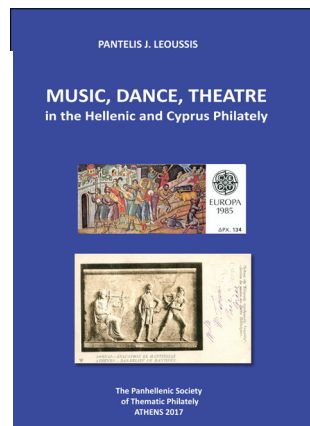
(Έκδοση του Συλλόγου μας)

BALKANFILA 2016 Χρυσό
ITALIA 2018 Μεγάλο Επίχρυσο

(Έκδοση Ελληνικών Ταχυδρομείων)

BALKANFILA 2016 Μεγάλο Επίχρυσο

(Έκδοση του Συλλόγου μας)

ITALIA 2018 Μεγάλο Επίχρυσο
EFIRO 2019 (Ρουμανία) Χρυσό
NOTOS 2021 Επίχρυσο

Ο "Θεματικός Φιλοτελιστής" έχει τιμηθεί με τα εξής μετάλλια:

EUROCUPRUM 2001 (Πολωνία) Χάλκινο, ΕΦΙΛΑ 2002 (Ελλάδα) Μεγάλο Αργυρό
TEMEX 2003 (Αργεντινή) Μεγάλο Αργυρό, BRNO 2005 (Τσεχία) Επάργυρο
JERUSALEM 2006 Αργυρό, BALKANFILA 2007 Μεγάλο Αργυρό, CHINA 2009 Αργυρό,
ANTVERPIA 2010 Αργυρό, BALKANFILA 2012 Μεγάλο Αργυρό, ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2013
Μεγάλο Αργυρό, ΚΥΠΡΟΣ -ΕΛΛΑΔΑ 2014 Μεγάλο Αργυρό, EFIRO 2019 Μεγάλο Επίχρυσο
NOTOS 2021 Επίχρυσο

www.thematic-philatelist.gr

Προς τους φίλους αναγνώστες...

Αγαπητοί φίλοι

Σε αυτή την μακρά περίοδο φιλοτελικής απραξίας, το μόνο γεγονός που εφέτος θα «ταράξει τα λιμνάζοντα ύδατα» είναι η έκθεση "50 ΧΟΝΙΑ Φ.Ε. ΑΓΡΙΝΙΟΥ". Αυτό το γεγονός που όλοι οι φίλοι του φιλοτελισμού θα χαρούμε και θα υποστηρίξουμε.

Όλοι οι εκθέτες, παλαιότεροι και νεότεροι, ρίχνουν τις τελευταίες «πινελιές» στα εκθεσιακά τους φύλλα με την προσδοκία μιας καλύτερης θράβευσης, την ίδια ώρα που οι διοργανωτές εργάζονται άοκνα για να ρυθμίσουν τις -πολλές στ' αλήθεια- λεπτομέρειες του όλου εγχειρήματος. Πρόκειται χωρίς αμφιβολία για μια γενναία απόφαση της φίλης Φ.Ε. ΑΓΡΙΝΙΟΥ. Για αληθινό τόλμημα. Διότι το να αποφασίζεις την οργάνωση μιας Πανελλήνιας Συναγωνιστικής Έκθεσης υπό την Αιγίδα του ΕΦΟ χωρίς προηγούμενη εμπειρία μεγάλων φιλοτελικών εκθέσεων απαιτεί μεγάλη γενναιότητα.

Είναι γεγονός πάντως ότι η Ελληνική Φιλοτελική Ομοσπονδία συμπαρίσταται με θέρμη σε αυτή την προσπάθεια. Και μόνο το γεγονός ότι με την ευκαιρία της έκθεσης οργάνωσε φιλοτελικά σεμινάρια όλων των φιλοτελικών τάξεων, είναι αρκετό για να τεκμηριώσει το ενδιαφέρον της και να προσδώσει αίγλη και δημοσιότητα στο εγχείρημα. Διότι εκτός από το φιλοτελικό όφελος που αποκομίζουν όσοι παρακολουθούν αυτά τα σεμινάρια, γνωρίζοντας ότι αυτά πραγματοποιούνται εν όψει της Αγρινιώτικης έκθεσης, .

Έχουν περάσει πολλά χρόνια από την τελευταία φορά που οργανώθηκε ένα σεμινάριο φιλοτελισμού στα πλαίσια μιας έκθεσης. Γι' αυτό και η τωρινή πρωτοβουλία της ΕΦΟ αξίζει θερμά συγχαρητήρια.

Σε ότι αφορά το Σύλλογό μας, ενδιαφέροντα νέα δεν υπάρχουν. Ακολουθούμε τη μοίρα των υπόλοιπων ελληνικών συλλόγων, τα εντευκτήρια των οποίων υπολειπόμενοι, οι εκδηλώσεις τους είναι από ανύπαρκτες έως σπάνιες... Φωτεινή εξαίρεση ίσως αποτελεί η «Τηλεδιάσκεψη της Δευτέρας» που οργανώνει η Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία.

Εξακολουθούμε πάντα να νοσταλγούμε τις ομιλίες και τις άλλες ομαδικές εκδηλώσεις που επί χρόνια πραγματοποιούσαμε σε Πνευματικά Κέντρα της Αττικής και περιοριζόμαστε στη φροντίδα του περιοδικού μας και στις ανταλλαγές άρθρων με φίλους συλλόγους του εξωτερικού.

Καλές συλλογές, καλή επιτυχία στους εκθέτες και καλό φθινόπωρο

Ο πρόεδρος

Τήνος, το νησί της Παναγιάς και των εικαστικών καλλιτεχνών

Η Τήνος, το πανέμορφο κυκλαδίτικο "Νησί της Παναγιάς", εκτός από τις ομορφιές της και την ιστορική της σημασία, αποτελεί και ένα μοναδικό ίσως παράδειγμα σπουδαίας πολιτισμικής προσφοράς στον ελληνικό χώρο. Είναι απορίας άξιο πώς ένα μικρό νησί, με μόλις 194,26 τ. χλμ έκταση, έχει αναδείξει τόσες πολλές προσωπικότητες, ιδίως στον εικαστικό χώρο.

Για τους αρχαίους προγόνους μας, το νησί ανήκε στον Αίοιο, το θεό του ανέμου. Ο θεός είχε μάλιστα την κατοικία του πάνω στο βουνό Τσικνιάς, που είναι το ψηλότερο βουνό του νησιού (685 μ.) και ο Όμηρος στην Οδύσσεια τον αποκαλεί "Γυραίη Πέτρη". Ήταν ανέκαθεν τόσο μεγάλη η ένταση των μετεωρίων στην Τήνο, ώστε μόνο ένας θεός του ανέμου θα μπορούσε να την διαφεντεύει...

Ένα από τα ονόματα που της είχαν δοθεί στην αρχαιότητα ήταν και "Οφιούσσα", εξαιτίας των πολλών φιδιών που περιλάμβανε η πανίδα του νησιού. Έτσι την αποκαλεί και ο Αριστοτέλης. Ο Αριστοφάνης στον Πλούτο του την αποκαλεί "σκοροδοφόρο" λόγω των εκλεκτών σκόρδων που παρήγε και ο κωμικός ποιητής Εύπολις αναφέρει ότι έχει πολλούς σκορπιούς.

Τελικά, όλα τα προβλήματα υπερπληθυσμού φιδιών, σκορπιών και άλλων ενοχλητικών ερπετών λύθηκαν με την παρέμβαση του Ποσειδώνα. Ο θεός της θάλασσας ευαισθητοποιήθηκε και έστειλε κάμπουσους πελαργούς, οι οποίοι δεν άργησαν να φέρουν την ισορροπία στο ζωικό βασίλειο της Τήνου. Το

μόνο που απέμεινε για να τα θυμίζει είναι οι εκφράσεις "τήνια κακά" και "τήνια έχιδνα".

Η Τήνος ονομαζόταν επίσης και "Υδρούσσα" λόγω της αφθονίας των πηγών της. Ο Αθήναιος έκανε μάλιστα αναφορά σε μία θαυματουργή πηγή, "το νερό της οποίας δεν μπορούσε να αναμιχθεί με το κρασί". Ο Πλίνιος ο Πρεσβύτερος αναφερόμενος στην Τήνο γράφει: "Σε 1.000 βήματα από την Άνδρο και σε 15 000 από τη Δήλο βρίσκεται η Τήνος, με την πρωτεύουσά της. Εκτείνεται σε μήκος 15 000 βημάτων".

Πλούσια σε βλάστηση σε σχέση με τις άλλες Κυκλάδες, η Τήνος έχει μικρές εύφορες κοιλάδες ανάμεσα στα υψώματα, ευνοϊκές για την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας και της γεωργίας.

Οι πρώτοι κάτοικοι της Τήνου παραμένουν άγνωστοι. Από τα ιστορικά χρόνια οι κάτοικοι είναι Ίωνες και μιλούν την ιωνική διάλεκτο. Από τον 8ο αι. έως το 655 π.Χ. το νησί, όπως και πολλές από τις Κυκλάδες, βρίσκεται στην κυριαρχία της Ερέτριας. Στους περσικούς πολέμους προσχωρεί στους Πέρσες. Όμως τηνιακό πλοίο θα φέρει στους Έλληνες την είδηση του αποκλεισμού στη Σαλαμίνα από τους Πέρσες. Γι' αυτό και η ονομασία του νησιού θα αναγραφεί αργότερα στον δελφικό τρίποδα.

Όπως και τα άλλα νησιά των Κυκλάδων, το διάβα της ιστορίας έφερε στην Τήνο Βενετούς, Καταλανούς και Τούρκους. Αποτέλεσμα της μακρόχρονης παρουσίας των Λατίνων στο νησί ήταν η κυριαρχία του καθολικού δόγματος. Οι κά-

Ο Τορπιλλισμός της Έλλης, προπομπός του Ελληνοϊταλικού πολέμου

τοικοι της Τήνου, περίπου 15.000 όταν την πήραν οι Τούρκοι το 1715, ήταν όλοι σχεδόν καθολικοί, γι' αυτό και είχε το προσωνύμιο "νησί του πάπα".

Στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η Τήνος σύνδεσε το όνομά της με το θλιβερό επεισόδιο του τορπιλισμού της Έλλης από τους Ιταλούς του Μουσολίνι. Το άτυχο πλοίο χτυπήθηκε ενώ βρισκόταν αγκυροβολημένο στα ανοιχτά, συμμετέχοντας στους εορτασμούς του Δεκαπενταύγουστου του 1940, προς τιμήν της Θεοτόκου.

Η Κατοχή της Ελλάδας από τις δυνάμεις του Άξονα έφερε καταρχήν την Τήνο και τις υπόλοιπες Κυκλάδες στα χέρια των Ιταλών. Αυτό είχε σαν συνέπεια να χρησιμοποιήσει το νησί ως ενδιάμεσος σταθμός διαφυγής για τις πολιτικές προσωπικότητες της εποχής που προσπαθούσαν να φθάσουν στην Αίγυπτο, για να συνεχίσουν το αγώνα από την ξενιτιά. Μεταξύ αυτών και οι Γεώργιος Παπανδρέου και Κωνσταντίνος Καραμανλής.

Τιμή και καμάρι της Τήνου, αλλά και μεγάλη πηγή οικονομικής ευημερίας, είναι ασφαλώς η εκκλησία της Παναγίας που φιλοξενεί τη θαυματουργή εικόνα της, έργο -κατά την παράδοση- των χεριών του Ευαγγελιστή Λουκά. Σύμφωνα με άλλη παράδοση, την εικόνα βρήκε το 1822 μία καλογριά του μοναστηριού Κεκροβουνίου, όταν είδε στ' όνειρό της τον

τόπο όπου βρισκόταν κρυμμένη.

Η εκκλησία κτίστηκε στα χρόνια της Επανάστασης του '21 από Συμυρνιό πρωτομάστορα, σε ρυθμό τρίκλιτης θολωτής βασιλικής, με έντονο δυτικότροπο χαρακτήρα. Από τα ωραιότερα αρχιτεκτονικά στοιχεία της είναι το πανέμορφο πολυώροφο καμπαναριό της.

Εκείνο όμως που κρατά ψηλά το όνομα της Τήνου στον πολιτισμένο κόσμο είναι το πλήθος των εικαστικών καλλιτεχνών που ανάδειξε, κυρίως γλυπτών.

Ασφαλώς έπαιξε ρόλο σε αυτό η ύπαρξη εκλεκτής ποιότητας μαρμάρου στο νησί και η μαρμαρογλυπτική τέχνη που ήταν

ανέκαθεν ιδιαίτερα ανεπτυγμένη. Όμως η Τήνος δεν είναι το μόνο ελληνικό νησί με καλής ποιότητας μάρμαρο. Τι να ήταν άραγε αυτό το ξεχωριστό που συνέβαλε στη δημιουργία αυτής της σπουδαίας τηνιακής εικαστικής παράδοσης; Ποιος άλλος μικρός τόπος, όπως το νησί της Τήνου, αξιώθηκε να βγάλει τόσα σπουδαία ονόματα στη γλυπτική, αλλά και στη ζωγραφική; Ποιους να πρωτοαναφέρει κανείς! Το μεγάλο Γιαννούλη Χαλεπά, τους αδερφούς Φυτάλη, τον

Γεώργιο Βιτάλη, τον Δημ. Φιλιππότη, τον Λάζαρο Σώχο; Ή τους κορυφαίους Έλληνες ζωγράφους Νικηφόρο Λύτρα και Νικολάο Γύζη; Τέλος, υπάρχει και ο Γιάννης Γαίτης με τα γνωστά «Ανθρωπάκια» του που δεν έχουν ατομικά χα-

Ο Σώχος, με τον αγέρωχο Κολοκοτρώνη, ο Χαλεπάς με την αιώνια Κοιμωμένη του, ο Φιλιππότης, με τον ...ακούραστο Ξυλοθραύστη, κοσμούν την Αθήνα και μας θυμίζουν την μεγάλη προσφορά των Τηνίων καλλιτεχνών

Η θαυματουργή εικόνα της Μεγαλόχαρης της Τήνου προεσελκίζει κάθε χρόνο χιλιάδες προσκυνητές.

Ο Νικηφόρος Λύτρας και το Ψάθινο καπέλο του!

ρακτηριστικά, σε ένδειξη διαμαρτυρίας για τη μαζοποίηση του σύγχρονου ανθρώπου.

Από αθλητικής πλευράς, η Τήνος έχει μία σημαντική πρωτιά: διοργανώθηκαν εκεί οι πρώτοι πανελλήνιοι αθλητικοί αγώνες. Από 15-17 Αυγούστου 1895, λίγους μήνες πριν από τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896, διοργανώθηκαν τα "ΤΗΝΙΑ", στα οποία έλαβαν μέρος αθλητές αθλητικών συλλόγων από όλη την Ελλάδα, καθώς και από τη Σμύρνη. Οι αγώνες αυτοί θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν προπομπός της αναγέννησης του ελληνικού αθλητισμού, ίσως και της αναβίωσης των Ολυμπιακών Αγώνων που ακολούθησαν. Γι' αυτό και απέκτησαν ιδιαίτερη σημασία για την ιστορία του αθλητισμού στη χώρα μας.

Οι ομορφιές του νησιού της Τήνου είναι αναρίθμητες. Τα χωριά της, όλα με λιγότερους από 500 κατοίκους, σκορπισμένα σε μικρές πράσινες οάσεις, διατηρούν ακόμα ανέπαφη τη γοητεία και τη χάρη της κυλαδίτικης αρχιτεκτονικής και σώζουν σπουδαία μνημεία της νησιωτικής λαϊκής τέχνης. Ολόκληρη η Τήνος είναι ένα απέραντο μουσείο, με τα θαυμάσια μαρμάρινα καμπαναριά της - βρίσκονται σήμερα σε όλα τα νησιά των Κυκλάδων-, τους έξοχους τηνιακούς περιστερώνες, τους αληθινά κεντημένους τοίχους...

Ο Νικόλαος Γύζης με δύο από τα κορυφαία έργα του: *Κρυφό σχολείο* και *Τα αρραβωνιάσματα*.

Καθώς τα «ΤΗΝΙΑ» δεν έχουν τιμηθεί φιλοτελικά, το μόνο που θα μπορούσε να μας τα τεκμηριώσει για την «Ανοικτή Τάξη» είναι ένα μετάλλιο των αγώνων.

"Ανθρωπάκι" του Γιάννη Γαϊτή

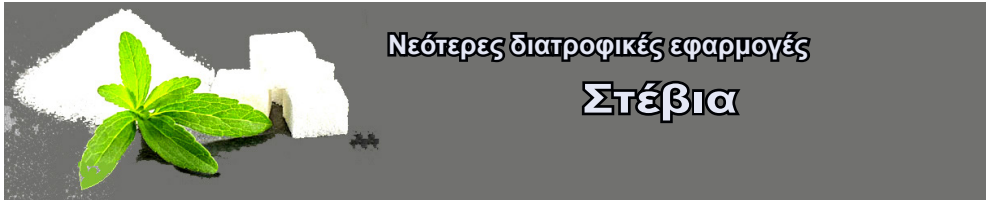
Όλα καμωμένα με πολύ μεράκι, από τους απαράμιλλους λαϊκούς τεχνίτες και τη μεγάλη παράδοση του κυκλαδίτικου νησιού.

Εκτός όμως από τις πολλές φυσικές ομορφιές και την εκκλησία της Μεγαλόχαρης, ο επισκέπτης έχει στη διάθεσή του μία μεγάλη ποικιλία αρχαιολογικών χώρων, μουσείων και πολιτιστικών ιδρυμάτων, όπως το Ναό του Ποσειδώνα, το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Μουσείο της Έλλης, το Σκευοφυλάκιο Μουσείο Χαλεπά, το Σπίτι του Χαλεπά, το Μουσείο Σώχου, το Μουσείο Αρνάδου, το Μουσείο Κεχροβουνίου, το Μουσείο Τηνίων Καλλιτεχνών, κ.ά.

Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει να γίνει σε αυτό το τελευταίο. Το Μουσείο Τηνίων Καλλιτεχνών ιδρύθηκε το 1930 και περιλαμβάνει έργα γλυπτικής και ζωγραφικής των σπουδαίων τέκνων του νησιού. Τα έργα προέρχονται από αγορές αλλά και δωρεές των ιδίων των δημιουργών τους. Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα εμπλουτίζεται συνεχώς και έχει καταστεί μία αξιόλογη πινακοθήκη που προσελκύει το δικαιοδοκίμο ενδιαφέρον των φιλότεχνων επισκεπτών του νησιού.

Παντελής Λεούσης

Νεότερες διατροφικές εφαρμογές Στέβια

Θερμίδες, παχυσαρκία, ζαχαρώδης διαβήτης! Για όλες αυτές τις σύγχρονες μαστιγες κατηγορήθηκε σε μεγάλο βαθμό η ζάχαρη. Γι' αυτό και άρχισε η αναζήτηση γλυκαντικών χαμηλής περιεκτικότητας σε ζάχαρη και θερμίδες.

Αιώνες τώρα, οι αυτόχθονες της Ν. Αμερικής χρησιμοποιούσαν ως φυσικό γλυκαντικό τα φύλλα ενός φυτού με το όνομα Στέβια (*Stevia baudiana*) που συναντιέται κυρίως σε Βραζιλία και Παραγουάη. Η στέβια περιέχει μια ουσία που ονομάζεται στεβιόζη ή στεβιόλη, η οποία έχει μεγαλύτερη γλυκαντική δύναμη από την ζάχαρη. Το γεγονός αυτό τράβηξε την προσοχή των επιστημόνων. Μετά από σχετικές έρευνες, διαπίστωσαν ότι τα φύλλα του φυτού και τα γλυκαντικά που προέρχονται από αυτό έχουν πολλαπλάσια γλυκύτητα από τη ζάχαρη, δεν αποδίδουν ενέργεια (θερμίδες) και δεν περιέχουν υδατάνθρακες.

Φαίνεται πως οι πρώτοι που χρησιμοποίησαν στέβια για να γλυκάνουν ροφήματα βοτάνων ήταν τα μέλη της φυλής Γκουαράνι της Παραγουάης. Καθώς τα φύλλα αυτού του φυτού είναι 30 με 45 φορές πιο γλυκά από τη ζάχαρη και τρώγονται ωμά ή χρησιμοποιούνται ολόκληρα σε τρόφιμα και ροφήματα βοτάνων, η κατανάλωσή τους επεκτάθηκε γρήγορα και στους γύρω λαούς, με αποτέλεσμα από το 1800 η κατανάλωση της στέβιας να εδραιωθεί σε Βραζιλία και Αργεντινή, αλλά και σε όλη τη Νότια Αμερική.

Η γλυκιά γεύση της στέβιας είχε σαν αποτέλεσμα να της δοθούν πολλά ονόματα, τόσο σε τοπικό επίπεδο, όσο και εθνικό. Αλλού λέγεται «μελόφυλλο» (honeyleaf), αλλού «γλυκό φύλλο της Παραγουάης», «γλυκό φύλλο»,

«γλυκό βότανο» κτλ.

Η στέβια πήρε το όνομά της από τον άνθρωπο που την ανακάλυψε: τον Ισπανό βοτανολόγο και γιατρό Petrus Jacobus Stevus.

Το 1899 ο Σουηδός βοτανολόγος Moises Santiago Bertoni που εργαζόταν στην ανατολική Παραγουάη, περιέγραψε λεπτομερώς το φυτό και τις γλυκαντικές του ιδιότητες.

Το 1931 οι Γάλλοι χημικοί M. Bridel και R. Lavielle απομόνωσαν τα συστατικά στα οποία οφείλεται η γλυκιά γεύση των φύλλων της. Τα τελευταία είναι 200 με 300 φορές γλυκύτερα από τη ζάχαρη, σταθερά στη θέρμανση και σε διαφορετικά pH, και δεν αποικοδομούνται.

Το τελικό βιομηχανικό προϊόν που χρησιμοποιούμε σε αντικατάσταση της ζάχαρης προκύπτει με την ακόλουθη διαδικασία: Τα φύλλα της στέβιας ξηραίνονται και στη συνέχεια εμβαπτίζονται σε νερό, με διαδικασία που θυμίζει τη διαβροχή του τσαγιού. Τα γλυκά συστατικά απελευθερώνονται στο νερό, απομονώνονται με κρυσταλλοποίηση ή άλλες τεχνικές, και υφίστανται ένα τελικό καθαρισμό.

Η αξία του φυτού αυτού είναι σημαντική καθώς μπορεί να γίνει και βιομηχανική εκμετάλλευσή του, αλλά και οικιακή παραγωγή (π.χ. σε γλάστρες για τις καθημερινές ανάγκες του σπιτιού). Η στέβια μπορεί να χρησιμοποιηθεί φρέσκια αλλά και αποξηραμένη, στο φαγητό, σε σαλάτες, σε γλυκά, σε ποτά.

Η ποσότητα που απαιτείται είναι ελάχιστη χάρις την μεγάλη γλυκαντική της δύναμη, οπότε ουσιαστικά δεν προσθέτει θερμίδες στο σκεύασμα ή στο αφέψημα στο οποίο προστίθεται.

Λ. Τ.

Οι βραχογραφίες της Αλταμίρα

Το σπήλαιο Αλταμίρα όπου βρέθηκαν τα σημαντικότερα εικονογραφικά σύνολα της προϊστορίας βρίσκεται στην Σαντιλιάνα ντελ Μαρ της Ισπανίας, κοντά στην πόλη Σανταντέρ, στις βόρειες ακτές της χώρας. Οι βραχογραφίες χρονολογούνται στο τέλος της Ανώτερης Παλαιολιθικής, από την εποχή του Μαγδαλενίου Πολιτισμού και χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα από τον ρεαλισμό των αναπαράστάσεων και από τα θέματα που αναφέρονται κυρίως στα ζώα.

Οι βραχογραφίες ανακαλύφθηκαν το 1879, κατά τη διάρκεια ανασκαφών με επικεφαλής τον ερασιτέχνη αρχαιολόγο Marcelino Sanz de Sautuola. Το σπήλαιο ήταν γνωστό από το 1868 και ο de Sautuola το επισκεπτόταν από το 1876. Είχε παρατηρήσει την παρουσία γεωμετρικών σχεδίων στους τοίχους χωρίς όμως να τους δώσει σημασία. Σε κάποια από αυτές τις επισκέψεις συνοδεύταν από την οκτάχρονη κόρη του, η οποία και παρατήρησε πρώτη την παρουσία «ταύρου» σχεδιασμένου στην οροφή του σπηλαίου.

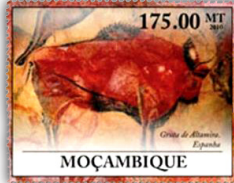
Την ανακάλυψη αυτή ο de Sautuola δημοσίευσε το 1880, με τίτλο «Σύντομες σημειώσεις για μερικά προϊστορικά αντικείμενα από την

επαρχία του Σανταντέρ», καθιστώντας έτσι την Αλταμίρα πρώτο προϊστορικό εικονογραφικό σύνολο που ανακαλύφθηκε και δημοσιεύτηκε.

Η μεγάλη σημασία αυτής της ανακάλυψης και ο ιδιαίτερος ρεαλισμός των αναπαραστάσεων προκάλεσαν επιστημονική διαμάχη και δημιούργησαν αμφισβητήσεις για την αυθεντικότητά τους. Χρειάστηκε χρόνος και μακρά διαδικασία για να γίνει πλήρως αποδεκτό αυτό το εικαστικό αριστούργημα της Προϊστορίας.

Στην πλήρη αποδοχή του έπαιξε ρόλο και η πληθώρα παρόμοιων καλλιτεχνικών έργων που βρέθηκαν αργότερα σε πολλά ευρωπαϊκά σπήλαια. Ιδιαίτερα στη Γαλλία, ανακαλύφθηκαν στα τέλη του 19ου αιώνα σπηλαιογραφίες με αγαλματίδια, γλυπτά τοίχου και γλυπτά οστά της παλαιολιθικής εποχής, που συνοδεύονταν από λείψανα εξαφανισμένων ζώων της περιοχής, όπως μαμούθ, τάρανδοι, βίσωνες στέπας, κ.λπ.

Μεγάλος αντίπαλος της αυθεντικότητας της Αλταμίρα ήταν ο Γάλλος αρχαιολόγος Émile Cartailhac. Η ανακάλυψη, ωστόσο, πέντε χρόνια μετά την Αλταμίρα, χαρακτηριστικών και πινάκων σε πολλά γαλλικά

Αναπαράσταση κοινωνικής ζωής των ανθρώπων της εποχής της Αλταμίρα.

σπήλαια (όπως του Λασκώ της εικόνας) τον έκανε να αναθεωρήσει τη θέση του. Αφού επισκέφτηκε τα σπήλαια, έγραψε ένα άρθρο στο περιοδικό *Η Ανθρωπολογία* (1902) με τίτλο «*Το σπήλαιο της Αλταμίρα. Mea culpa (δικό μου σφάλμα) ενός σκεπτικιστή*». Μετά από αυτό το άρθρο, ο παλαιολιθικός χαρακτήρας των πινάκων της Αλταμίρα αναγνωρίστηκε παγκοσμίως. Σε αυτή την αναγνώριση, πρέπει επίσης να επισημάνουμε τον ρόλο του αρχαιολόγου και ιστορικού της προϊστορίας Joseph Déchelette, ο οποίος περιγράφει την Αλταμίρα στο *Εγχειρίδιο του Προϊστορικής Αρχαιολογίας* ως «*η Καπέλα Σιζτίνα της Τεταρτογενούς τέχνης*».

Με μήκος 270 μέτρα, το σπήλαιο Αλταμίρα είναι σχετικά μικρό. Έχει απλή δομή, που αποτελείται από μία στοά με λίγες διακλαδώσεις. Οι κύριοι χώροι είναι τρεις: Ο πρώτος αποτελείται από έναν ευρύ προθάλαμο που φωτίζεται από το φως της ημέρας και θα ήταν ιδανικός για κατοικία τα χρόνια της Ανώτερης Παλαιολιθικής. Ο δεύτερος είναι μία μεγάλη αίθουσα όπου είναι συγκεντρωμένες οι σπουδαιότερες πολύχρωμες βραχογραφίες. Τέλος, ο υπόλοιπος χώρος αποτελείται από δωμάτια και διαδρόμους που περιλαμβάνουν λιγότερο θεαματικές εικονογραφίες.

Η μεγάλη αίθουσα με τους βίσωνες έχει 18 μέτρα μήκος και 9 πλάτος. Το αρχικό της ύψος ήταν μεταξύ 1,10 και 1,90 μ. Ανασκάφτηκε όμως το έδαφος και

αυξήθηκε το ύψος για την πιο άνετη εξέταση των βραχογραφιών.

Το ζώο που αντιπροσωπεύεται περισσότερο στο σπήλαιο είναι ο βίσοντας της στέπας. Υπάρχει σε 16 διαφορετικές απεικονίσεις που ποικίλλουν σε μέγεθος, στάση και τεχνικές δημιουργίας. Συνοδεύονται από άλογα, ελάφια, δύο αγριογούρουνα (σπάνια στην παλαιολιθική τέχνη), καθώς και από διάφορα σχέδια.

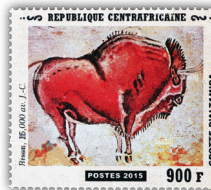
Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι οι καλλιτέχνες της Αλταμίρα βρήκαν λύσεις στα διάφορα τεχνικά προβλήματα, όπως ο ανατομικός ρεαλισμός, ο όγκος,

η κίνηση και οι χρωματισμοί. Το μνημείο υπήρξε ανοιχτό για τους επισκέπτες για μικρές περιόδους την δεκαετία του 1970 και του 2000. Οι σπηλαιογραφίες φθείρονταν σιγά σιγά λόγω του διοξειδίου του άνθρακα και των υδρατμών της ανθρώπινης αναπνοής. Γι' αυτό και το σπήλαιο της Αλταμίρα έπαψε να δέχεται επισκέπτες το 1977, ενώ άνοιξε και πάλι το 1982 για περιορισμένη πρόσβαση. Εξαιτίας του μικρού αριθμού ανθρώπων που επιτρεπόταν ανά μέρα, η περίοδος αναμονής έφτασε τα τρία χρόνια (!).

Το 2001 κατασκευάστηκε ένα πιστό αντίγραφο του σπηλαίου αναπαριστώντας το εσωτερικό του, μαζί με τις σπουδαίες σπηλαιογραφίες του. Εν τέλει το μνημείο έκλεισε οριστικά τις πύλες του για το κοινό το 2002.

Οι κατοπινές ανακαλύψεις ανάλογων ευρημάτων σε σπήλαια της Γαλλίας διέλυσαν τις αμφιβολίες περί γνησιότητας.

Δύο ακόμα από τις 16 απεικονίσεις του βίσωνα της στέπας.

Και άλλες βραχογραφίες της Αλταμίρα

Οι καλλιτέχνες της Αλταμίρα επί το έργον, σε χιουμοριστική απεικόνιση!

Ο βίσονας της Βόρειας Αμερικής (Bison bison) είναι ένα από τα δύο επιζώντα είδη βίσωνα. Το άλλο είναι ο ευρωπαϊκός.

Ένα από τα δύο υποείδη του, ο βίσονας των πεδιάδων (το άλλο είναι «των δασών»), είναι χαρακτηριστικό των μεγάλων λιβαδιών της Μεσοδυτικής Βόρειας Αμερικής. Ήταν απαραίτητο ζώο για πολλούς πολιτισμούς των ιθαγενών της Αμερικής. Η οικονομία των Ινδιάνων των Μεγάλων Πεδιάδων βασιζόταν σε μεγάλο βαθμό στο κυνήγι του, ενώ ζούσε σε τεράστια κοπάδια μεταναστεύοντας ανάλογα με τις εποχές.

Πριν από την άφιξη των Ευρωπαίων εποίκων στην Αμερική, υπήρχαν ακόμη 50 έως 70 εκατομμύρια βίσονες που ζούσαν και μετανάστευαν στα λιβάδια, από το Μεξικό μέχρι τον Καναδά. Αυτά τα κοπάδια κυνηγήθηκαν στα τέλη του 19ου αιώνα σε σημείο που σχεδόν απειλήθηκε η επιβίωση του είδους. Αναφέρεται ότι το 1884 είχαν απομείνει μόνο 325 άτομα.

Μπροσ στον κίνδυνο εξαφάνισής τους, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών έλαβε μέτρα και είναι η πρώτη περίπτωση επιτυχούς επανεισαγωγής θηλαστικού στην άγρια φύση αυτής της χώρας. Υπολογίζεται ότι σήμερα υπάρχουν περίπου 500.000 βίσονες, διασκορπισμένοι σε όλες τις πολιτείες.

Τον Μάιο του 2016, ο βίσονας έγινε το επίσημο θηλαστικό των Ηνωμένων Πολιτειών μετά τη θέσπιση του National Bison Legacy Act.

Ο βίσονας έχει ένα μακρύ, σκούρο καφέ χειμερινό παλτό, ενώ το καλοκαίρι γίνεται πιο ανοιχτό καφέ (βλέπε εικ. τίτλου). Το ύψος του μπορεί να φτάσει τα 2 μέτρα στο ακρώμιο και τα 3,60 μέτρα σε μήκος, ενώ ζυγίζει κατά μέσο όρο μεταξύ 450 και 900 κιλά. Τα μεγαλύτερα άτομα μπορούν να ξεπεράσουν τα 1.000 κιλά. Ο εξοπλισμός κεφαλής και μύτης είναι τεράστιος. Τόσο τα θηλυκά όσο και τα αρσενικά είναι προικισμένα με δύο κοντά, καμπύλα κέρατα, τα οποία χρησιμοποιούν στον αγώνα τους για να αποκτήσουν καλύτερη θέση στο κοπάδι και για άμυνα.

Οι βίσονες ζευγαρώνουν τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο, και την επόμενη άνοιξη γεννιέται ένα μόνο κόκκινο-καφέ μοσχάρι, το οποίο θηλάζει η μητέρα του επί ένα χρόνο. Ωριμάζουν σεξουαλικά σε ηλικία τριών ετών και έχουν προσδόκιμο ζωής από 18 έως 22 χρόνια, ή 35 έως 40 χρόνια σε αιχμαλωσία.

Ο στρατός των ΗΠΑ ενέκρινε ενεργά τη σφαγή κοπαδιών βίσωνων. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών προώθησε το κυνήγι του βίσωνα για να παρέχει στους κτηνοτρόφους βοσκή για τα βοοειδή τους, χωρίς ανταγωνισμό από άλλα βοοειδή και, κυρίως, για να αποδυναμώσει τον πληθυσμό των ιθαγενών της Αμερικής, αφαιρώντας την κύρια πηγή διατροφής τους και αναγκάζοντάς τους να περιοριστούν στις «ρεζέρβες». Χωρίς βίσονες, οι Ινδιάνοι των Πεδιάδων δεν είχαν άλλη επιλογή από το να εγκαταλείψουν τη γη τους ή να πεθάνουν από την

Ινδιάνοι που σκοτώνουν βίσονες. Αντίστοιχα γραμματόσημα για τους λευκούς δεν υπάρχουν!

Στο εθνικό πάρκο Yellow Stone οι τουρίστες συναντούν πολλούς βίσονες.

πείνα.

Οι επιθέσεις των Ινδιάνων Κομάντσι κατά των κυνηγών βισόνων, από αντίδραση στις εισβολές στο έδαφός τους, είναι μια από τις αιτίες του Πολέμου του Κόκκινου Ποταμού, που διεξήχθη το 1874 από την αμερικανική κυβέρνηση εναντίον πολλών ινδιάνικων φυλών.

Ωστόσο, και οι ιθαγενείς Αμερικανοί συνέβαλαν στην κατάρρευση του πληθυσμού των βισόνων. Τη δεκαετία του 1830, οι φυλή των Κομάντσι και οι σύμμαχοί τους των νότιων πεδιάδων σκότωναν περίπου 280.000 βισονες το χρόνο. Αλλά και η εισαγωγή πυροβόλων όπλων και αλόγων, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ζήτηση και εξαγωγή δερμάτων και κρέατος βουβάλου, είχε επίσης ως αποτέλεσμα τη σφαγή όλο και μεγαλύτερου αριθμού ζώων κάθε χρόνο.

Οι σιδηροδρομικές εταιρείες ήθελαν και αυτές την εξάλειψη των κοπαδιών βισόνων. Καθώς τα ζώα διέσχιζαν συχνά τις σιδηροτροχιές, προκαλούσαν ζημιές στις ατμομηχανές εάν το τρένο δεν σταματούσε εγκαίρως. Στα βουνά και στους λόφους επίσης, όπου οι συνθήκες του χειμώνα είναι έντονες, τα κοπάδια έβρισκαν συχνά καταφύγιο στα τεχνητά χαρακώματα που σχηματίζει η διαδρομή του σιδηροδρόμου, καθυστερώντας έτσι ένα τρένο, συχνά για αρκετές ημέρες.

Τέλος, ένας από τους κύριους λόγους για την κατάρρευση των πληθυσμών των βισόνων είναι το εμπορικό κυνήγι από τους Ευρω-Αμερικανούς. Τα δέρματα βουβάλου χρησιμοποιούνταν για την κατασκευή ζωνών,

ρούχων και χαλιών για βιομηχανικά μηχανήματα. Εκείνη την εποχή, υπήρχαν μαζικές εξαγωγές δερμάτων στην Ευρώπη. Πουλιόντουσαν μάλιστα και γεωργικά λιπάσματα πλούσια σε ασβέστιο και ιχνοστοιχεία (φώσφορο, κάλιο κ.λπ.) που παράγονταν από την καύση των σκελετών βισόνων που σκοτώνονταν από κυνηγούς και εγκαταλείπονταν στα λιβάδια.

Το κυνήγι βουβάλων στην Άγρια Δύση ήταν πολύ συχνά μια μεγάλη εμπορική επιχείρηση, που περιλάμβανε καλά οργανωμένες ομάδες ενός ή δύο επαγγελματιών κυνηγών, υποστηριζόμενων από μια ομάδα κρεοπωλών, ανδρών υπεύθυνων για τον καθαρισμό και την τροφοδοσία των όπλων κ.ά. Πολλοί από αυτούς τους επαγγελματίες κυνηγούς, όπως ο William Cody (αργότερα γνωστός ως Buffalo Bill), ήταν ικανοί να σκοτώσουν πάνω από εκατό ζώα και αρκετές χιλιάδες στην καριέρα τους. Ένας από αυτούς ισχυρίστηκε ότι σκότωσε πάνω από 20.000.

Τα δέρματα βισονα πουλιούνταν πανάκριβα. Ένα καλό δέρμα, ιδανικό για ένα βαρύ χειμωνιάτικο παλτό, θα μπορούσε να πουληθεί για 50 δολάρια, τη στιγμή που ένας εργάτης κέρδιζε στην καλύτερη περίπτωση ένα δολάριο την ημέρα.

Η περιπέτεια του βισωνα δεν είναι η μόνη στη φύση. Η απληστία του ανθρώπου και το αχαλίνωτο πάθος του για το κέρδος, έχουν συνέτεια την εξαφάνιση -μεταξύ άλλων- πολλών

έμβιων όντων από τον πολύπαθο πλανήτη μας.

Παντελής Λεούσης

Σκηνή Ινδιάνων από δέρμα βισονα.

Buffalo Bill
William Frederick Cody
1846-1917
Frontier scout, pony express rider, buffalo hunter, army guide, Indian fighter, flamboyant Wild West showman, and hero of Ned Buntline dime novels.

Ο Μπάφαλο Μπιλ συνέβαλε και αυτός στην αραίωση του πληθυσμού των βισόνων.

Νυκτερινό, με τους βισωνες στο Yellow Stone.

Η Φράουλα

Πασίγνωστο φυτό και φρούτο που τα παλιά χρόνια το μαθαίναμε στα παραμύθια ή το βρίσκαμε στα δάση σε άγρια μορφή. Σήμερα πια, εδώ και πάνω από τρεις δεκαετίες, είναι ένα δημοφιλέστατο φρούτο που καλλιεργείται σε πολλές περιοχές της Δυτικής Ελλάδας, συνήθως σε θερμοκήπια, όντας το φρούτο με το οποίο τελειώνει ο χειμώνας και έρχεται η Άνοιξη. Την βρίσκομε όμως και στην άγρια μορφή της, σε διάφορα βουνά της Βορείου Ελλάδας (Βέριο κ.λπ.)

Είναι από τα πολύ λίγα φυτά που το φυτό και ο καρπός του ταυτίζονται λεκτικά, αν και πολλοί χρησιμοποιούν τον χαρακτηρισμό φραουλίνα για το φυτό, χωρίς αυτό να έχει επικρατήσει ευρύτερα, αλλά την βρίσκομε και με άλλα ονόματα, όπως χαμοκέρασο.

Βοτανικά ανήκει στην οικογένεια των Ροδοδών (Rosaceae) όπου, στην οποία ανήκουν πάρα πολλά καρποφόρα και καλλωπιστικά φυτά (Τριανταφυλλιά, Ροδακινιά κ.α.). Παράλληλα την κατατάσσουμε σε μια ομάδα φυτών που ονομάζονται Φρούτα του Δάσους που προορίζονται πρακτικά για ζαχαροπλαστική χρήση, όπως μαρμελάδες, σιρόπια, γλυκίσματα, παγωτά κ.λπ., αλλά και στην ποτοποιία για την σύνθεση ηδύποτων. Την ομάδα αυτή βρίσκουμε κυρίως στα δάση του βορείου ημισφαιρίου με γλυκό εύκρατο κλίμα (σμέουρα, μύρτιλα, φραγκοστάφυλα, βατόμουρα κ.λπ.) και αποτελούν σήμερα σημαντικά καλλιεργούμενα φυτά καθώς χα-

ρακτηρίζονται και υπερτροφές.

Φυτό γνωστό από τους προϊστορικούς χρόνους, οπότε και αποτέλούσε τροφή για τους τροφοσυλλέκτες. Φημολογείται ότι ήταν το αγαπημένο φρούτο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Η εκτεταμένη χρήση της, ωστόσο, σημειώνεται κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους, με την συλλογή της στα δάση για τα συμπόσια των πλουσίων.

Άρχισε να καλλιεργείται στην Περσία, αλλά η συστηματική καλλιέργεια της στην Ευρώπη ξεκίνησε τον 18ο αιώνα, για να εξελιχθεί σήμερα σε ένα σπουδαίο οικονομικό φυτό. Πρώτη χώρα παραγωγής της είναι οι ΗΠΑ και ακολουθούν ο Καναδάς, η Ιταλία, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία κ.ά.

Οι καλλιεργούμενες ποικιλίες είναι πολλές και αναφέρονται στην πρωιμότητα και, κυρίως, στο μέγεθος και σχήμα του καρπού. Η επικρατέστερη σήμερα καλλιεργούμενη ποικιλία είναι η Ανανάσσα, με μεγάλους, κωνικούς και χυμώδεις καρπούς, σε αντίθεση με τις αυτοφυείς ποικιλίες που έχουν μικρούς και σφαιρικούς. Ας σημειωθεί ότι δεν έχει ουδεμία σχέση με την ομώνυμη ποικιλία σταφυλιού, πέραν της ομοιοχρωμίας και αποχρώσεως των καρπών.

Οι βελτιωμένες ποικιλίες προέρχονται από τις αυτοφυείς κίτρινωπές ποικιλίες της Χιλής, κατόπιν διασταυρώσεων με αντίστοιχες τοπικές διαφόρων περιοχών. Η γαλλική της ονομασία (fraise-φρεζ) προέρχεται από το όνομα του Γάλλου καπετάνιου Φρεζιέ που πρώτος τις

έφερε στην Ευρώπη από την Χιλή στα μέσα σιδηροδρόμου που αυξάνει την ταχύτητα του 18ου αιώνα. Στις αρχές του προηγούμενου αιώνα και κατά περίοδο της «μπελ εποκ» η δημοτικότητα της αυξάνεται και η παρασκευή γλυκίσματος από φράουλα και κρέμα σαντιγύ γίνεται πολύ του συρμού. Ενδιαφέρον έχει ότι το γλύκισμα αυτό έγινε η ιδιαίτερη προτίμηση της μεγάλης Ρωσίδας μπαλαρίνας του κλασσικού χορού Άνας Πάβλοβα, με αποτέλεσμα να πάρει το όνομα της με το οποίο είναι γνωστό μέχρι σήμερα.

Έκτοτε η χρήση της φράουλας διαρκώς αυξάνεται, δεδομένου ότι με την ανάπτυξη του

μεταφοράς ενός πολύ ευαίσθητου προϊόντος όπως είναι αυτή, το εμπόριό της επεκτείνεται και είναι προσιτή πλέον σε όλους.

Η φράουλες περιέχουν πληθώρα βιταμινών (υψηλή περιεκτικότητα σε βιταμίνη C), κάλιο, αλλά και πολλές άλλες αντιοξειδωτικές ουσίες που καθιστούν την κατανάλωσή τους χρήσιμη εναντίον καρδιαγγειακών παθήσεων, καρκινικών καταστάσεων και πολλών άλλων φλεγμονών.

Γιάννης Σπαντιδάκης
Γεωπόνος - Κηποτέχνης

Κείμενο: «Μαρμελάδα με φράουλες του **Banglade**».

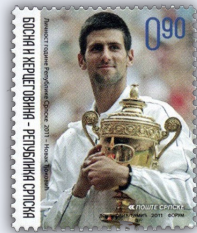

Η Άνα Παβλοβα και οι φράουλες με σαντιγύ!

Νόβακ Τζόκοβιτς

Θεωρούμενος, μαζί με τον Ρότζερ Φέντερερ και τον Ράφαελ Ναδάλ, ως ένας από τους καλύτερους τενίστες όλων των εποχών, ο Νόβακ Τζόκοβιτς έχει κερδίσει 86 τίτλους σινγκλ στο ATP Τουρ, συμπεριλαμβανομένων 20 τουρνουά Γκράντ Σλαμ, πέντε Μάστερς και 37 Μάστερς 1000.

Το 2021, κερδίζοντας για δεύτερη φορά στο Ρολάν-Γκαρός, έγινε ο πρώτος παίκτης της εποχής Όπεν και ο τρίτος άνδρας αθλητής στην ιστορία που κατέχει τουλάχιστον δύο τίτλους σε κάθε Γκράντ Σλαμ. Το 2018, κέρδισε το Μάστερς του Σινσινάτι, και έγινε ο μοναδικός παίκτης στην ιστορία του τένις που κέρδισε και τα 9 τουρνουά αυτής της κατηγορίας στο σινγκλ (μονό).

Δύο χρόνια αργότερα μετακόμισε στη Νέα Υόρκη λόγω της πανδημίας Covid-19, επανέλαβε τη νίκη του στο Σινσινάτι Μάστερς και έγινε ο πρώτος και μοναδικός παίκτης στην ιστορία που κέρδισε το

Γκόλντεν Μάστερ δύο φορές. έχοντας κερδίσει τουλάχιστον δύο φορές το καθένα εννέα από τα Μάστερς 1000. Το 2021 κέρδισε το Αυστραλιανό Όπεν για ένατη φορά, γεγονός που τον καθιστά τον μοναδικό κάτοχο ρεκόρ τίτλων σε αυτό το μεγάλο τουρνουά. Κέρδισε το χάλκινο μετάλλιο στους Ολυμπιακούς Αγώνες το 2008, το Ντέιβις Κάπ με τη σερβική ομάδα το 2010 και την πρώτη έκδοση του ATP Κάπ με τη Σερβία το 2020. Νικητής όλων των τουρνουά Γκράντ Σλαμ και όλων των Μάστερς 1000 τουλάχιστον δύο φορές, ο Τζόκοβιτς έχει το πιο ολοκληρωμένο ρεκόρ της εποχής του Όπεν. Μόνο το χρυσό Ολυμπιακό μετάλλιο λείπει ακόμα από τη συλλογή του.

Λ.Τ.

Η τραγιάσκα

“Μην είσαι ψεύτρα δίγνωνμη, μη μου μιλάς με μάσκα/ γιατί κι εγώ έχω καρδιά, τι κι αν φοράω τραγιάσκα” έγραψε και τραγούδησε ο Απόστολος Χατζηχρήστος σε στίχους του Γιάννη Λελάκη. Το τραγούδι είχε τίτλο «Μην είσαι ψεύτρα δίγνωνμη» και ήταν μία από τις λαϊκές επιτυχίες της εποχής.

Αφού ο ήρωας φοράει τραγιάσκα, θα πει πως είναι εργατόπαιδο, βιοπαλαιστής, φτωχός. Αν ήταν ευκατάστατος, θα φορούσε ρεπουμπλικα ή και ημίψηλο σε ειδικές περιστάσεις. Αν ήταν καλλιτέχνης, πάλι, μπορεί και να φορούσε μπρερέ.

Τότε που γράφτηκε το τραγούδι, ήταν σχεδόν αδιανόητο να βγει κανείς στον δρόμο με ακάλυπτο το κεφάλι. Αυτό βέβαια έχει αλλάξει άρδην στην εποχή μας. Είναι μάλλον σπάνιο να συναντήσουμε στον δρόμο κάποιον με τραγιάσκα ή με οποιοδήποτε άλλο καπέλο. Ίσως με την μόνη εξαίρεση τα αθλητικά τύπου τζόκεϊ.

Αλλά ποια είναι η προέλευση της τραγιάσκας και ιδιαίτερα του ονόματός της; Διότι σε κανένα ελληνικό αφτί η λέξη «τραγιάσκα» δεν ακούγεται ως ελληνική. Είναι βέβαιο ότι πρόκειται για ξένο δάνειο. Αλλά από ποια γλώσσα;

Στη μόνη γλώσσα στην οποία υπάρχει ομόηχη λέξη είναι τα ρουμάνικα, όπου *trăiască* σημαίνει «ζήτω». Και μία από τις περιπτώσεις που οι Ρουμάνοι φώναζαν «ζήτω» ήταν όταν ζητωκραυγάζοντας πετούσαν τους σκούφους τους στον αέρα.

Πράγματι, τον καιρό που ο κόσμος φορούσε καπέλα ήταν πολύ συνηθισμένο όταν ζητωκραυγάζαν ή πανηγύριζαν, να πετάνε και τα καπέλα τους στον αέρα. Αυτό το συ-

ναντάμε και στην έκφραση «πετάει τη σκούφια του για...» όταν κάποιος φανερώνει τον ενθουσιασμό του για κάτι. Ίσως η περίπτωση να είναι παρόμοια με αυτή της ιταλικής λέξης «ρεπουμπλικα» (*repubblica*) που σημαίνει Δημοκρατία και μας άφησε το ομώνυμο καπέλο, προφανώς λόγω ανάλογων πανηγυρισμών!

Όμως, πού βρέθηκαν τόσο ρουμανόφωνοι για να πετάξουν τα καπέλα τους φωνάζοντας «τραιάσκα», ώστε να το ακούσουν οι Έλληνες και να το υιοθετήσουν;

Το Βικιλεξικό γράφει: «Λέγεται ότι όταν το 1844 ανακοινώθηκε το πρώτο Σύνταγμα στην Ελλάδα, ανάμεσα στο συγκεντρωμένο πλήθος που ζητωκραυγάζε στην πλατεία Συντάγματος, υπήρχαν και Βλαχόφωνοι οι οποίοι πετούσαν τα καπέλα τους ψηλά από ενθουσιασμό φωνάζοντας «τραιάσκα»! Οι υπόλοιποι συγκεντρωμένοι που δεν καταλάβαιναν την λέξη, θεώρησαν ότι «τραγιάσκα» ήταν η ονομασία του συγκεκριμένου τύπου καπέλου, και έτσι καθιερώθηκε ο όρος.»

Αυτή η ερμηνεία δεν έχει ασφαλώς καμία βάση και θα ήταν αφελής όποιος ήθελε να την πιστέψει.

Προσφεύγοντας για μία πιο πειστική ερμηνεία στο Ετυμολογικό Λεξικό Μπαμπινιώτη, συναντάμε την εξής εξήγηση: «Το ρουμάνικο *trăiască* αποσπάστηκε από την κραυγή «*trăiască Grecia*» (ζήτω η Ελλάδα), με την οποία φώναζαν παλαιοί Ρουμάνοι εκδρομείς πετώντας στον αέρα τα καπέλα τους, με αποτέλεσμα να συνδεθεί η λέξη *trăiască* (= ζήτω) με την ονομασία του καπέλου.»

Παρά το γεγονός ότι και αυτή η εξήγηση είναι κάπως περιέργη, φαίνεται πάντως πε-

ρισσότερο αληθοφανής.

Τεκμήρια για την παρουσία Ρουμάνων επισκεπτών στην Ελλάδα αναφέρονται αρκετά. Υπάρχουν αναφορές στον τύπο της εποχής για Ρουμάνους επισκέπτες που φώναζαν «τραγιάσκα Ρομάνια» (ζήτω η Ρουμανία). Ένα φύλλο της εφημερίδας Εστία του 1920 έκανε λόγο για επίσκεψη Ρουμάνων φοιτητών στην Αθήνα, από την οποία πέρασε στην ελληνική γλώσσα η λέξη «τραγιάσκα».

Αργότερα, στον τόμο «Ελληνική ετυμολογία» (2017), υπάρχει ενδιαφέρον άρθρο σχετικό με την ετυμολογία της τραγιάσκας, θεωρώντας ότι η εξήγηση του Μπαμπινιώτη για τους Ρουμάνους εκδρομείς αποτελεί «ήπια μορφή ετυμολογικού εθνοκεντρισμού».

Ωστόσο, σε μία πιο πρόσφατη μελέτη, βρέθηκε ότι δεν επρόκειτο απλά για εκδρομείς Ρουμάνους, αλλά για μία επίσκεψη πολυμελούς ομάδας φοιτητών (πάνω από 250) υπό τον καθηγητή Τοτσιλέσκου, οι οποίοι έμειναν πολλές μέρες στην Ελλάδα στο πλαίσιο της ελληνο-ρουμανικής φιλίας. Επρόκειτο για σπάνιο γεγονός που εντυπώθηκε στη μνήμη των Ελλήνων. Ιδού και το σχετικό απόσπασμα του κειμένου της μελέτης:

«Στα 1901 οι ελληνο-ρουμανικές σχέσεις είχαν ενδυναμωθεί μέσω και μίας σχετικής ελληνορουμανικής Σύμβασης. Είχαν μάλιστα συναντηθεί και ο Βασιλεύς Γεώργιος με τον Κάρολο Α΄ στις 13 Μαΐου 1901. Στο πλαίσιο της σύσφιξης λοιπόν των διμερών σχέσεων, κατέφθασαν στην Ελλάδα στις 30/8/1901 250-300 Ρουμάνοι φοιτητές, με επικεφαλής τον καθηγητή Τοτσιλέσκου. Η υποδοχή όπου κι αν πήγαν, Αθήνα και επαρχία, ήταν ενθουσιώδης και έτσι άρχισε να ακούγεται πολύ, μα πάρα πολύ, η ζητω-

κραυγή «τραγιάσκα Ρουμανία» και αντιστοίχως «ζήτω η Ελλάς». Από τα πολλά λοιπόν «τραγιάσκα» και δώστου «τραγιάσκα», και δώστου ψηλά τους ρουμάνικους κούκους, φαίνεται πως έγινε η παρασύνδεση περί ης ο λόγος, αλλά όχι μόνο. Όπως φαίνεται ενδεικτικά από τα παρακάτω αποσπάσματα, αυτά που φορούσαν στο κεφάλι οι ρουμάνοι φοιτητές και οι φοιτήτριες έγιναν μόδα και αμέσως ανέλαβε η τοπική βιομηχανία να φτιάξει παρόμοια και να τα ονομάσει τραγιάσκες. Πέραν αυτού, μάλιστα, έτσι ονομάστηκαν και οι κοπελιές που τις φορούσαν, δηλ. τα αλητάκια τις φώναζαν «Τραγιάσκες!»

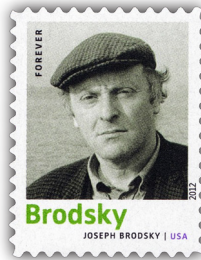
Ιδού τέλος ένα μέρος μίας δημοσίευσης της εφημερίδας ΕΜΠΡΟΣ, της 17/11/1901:

«Η επίσκεψις των Ρουμάνων φοιτητών έδωκεν μίαν καλήν έμπνευσιν εις την βιομηχανίαν των πιλοποιών, την κατασκευήν πετάσων γυναικείων ομοίων προς εκείνους τους οποίους εφόρουσιν οι Ρουμάνοι φοιτηταί και αι Ρουμανίδες φοιτήτριαι. Ο πέτασος εκείνος, χάριν εις τον ενθουσιασμόν και την συμπάθειαν ήντινα ενέπνευσαν οι αγαπητοί μας ξένοι, έγινε του συρμού και κατέστη κοινότητα υπό το όνομα «Τραγιάσκα»· από τινός μάλιστα και αι φέρουσαι αυτόν ήρχισαν να ονομάζωνται «Τραγιάσκα», όνομα το οποίον δεν πηγαίνει βεβαίως τόσοσν ωραία εις τας κομμιάς κεφαλάς όσον ο ρουμανικός κούκος».

Κατόπιν όλων αυτών, δεν πρέπει να έχουμε αμφιβολία για την προέλευση του ονόματος της τραγιάσκας. Μόνο που

δεν έχουμε πια την ευκαιρία να αναφωνούμε «trăiască η τραγιάσκα!» (Ζήτω η τραγιάσκα) διότι δεν την χρησιμοποιούμε πια!

Λάκης Τσάκωνας

Και ο διάδοχος του βρετανικού θρόνου φόρεσε τραγιάσκα.

Οι Σουφραζέτες και η γυναικεία ψήφος

Το 1791, η Γαλλίδα συγγραφέας **Ολύμπ ντε Γκουζ** (1748-1793) δημοσίευσε την «Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα της γυναίκας και του πολίτη». Με αυτή την εργασία της υποστήριζε το δικαίωμα των γυναικών σε πλήρη πολιτική και νομική ισότητα με τους άνδρες. Αλλά ενώ η Γαλλική Επανάσταση τρία χρόνια πριν είχε εκδώσει το κείμενο της «Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη» που ήταν πρόδρομος για τα «Δικαιώματα του Ανθρώπου», η ντε Γκουζ θα καταλήξει να καταδικαστεί σε θάνατο στη λαιμητόμο «για επίθεση κατά του καθεστώτος της επαναστατικής κυβέρνησης και για την στενή σχέση της με τους Γιρονδίνους».

Ο σπόρος του φεμινιστικού κινήματος είχε ήδη βλαστήσει, αλλά αυτό δεν ήταν ακόμα ικανό να αναπτυχθεί με τρόπο συνεπή. Για την ενεργοποίησή του έπρεπε να περιμένουμε μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1870 και την άφιξη της βιομηχανικής επανάστασης, με τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές που επέφερε.

Στο ξεκίνημά του, το φεμινιστικό κίνημα επικεντρώθηκε κυρίως στις προσπάθειες για την επίτευξη πραγματικής ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών σε δύο τομείς: το οικογενειακό δίκαιο (γάμος) και το δικαίωμα της ιδιοκτησίας.

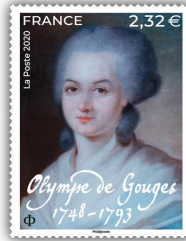
Ωστόσο, στα τέλη του 19ου αιώνα και τις δύο πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα εμφανίστηκε μια αλλαγή της τάσης. Οι κοινωνικές

πρόοδοι στις πιο βιομηχανοποιημένες χώρες και η σταδιακή ενσωμάτωση των γυναικών στον κόσμο της εργασίας που επιταχύνθηκε κατά τη διάρκεια του 1ου Παγκοσμίου Πολέμου, θα οδηγήσει το φεμινιστικό κίνημα στον αγώνα για την εξομοίωση των δύο φύλων στα πολιτικά δικαιώματα και, πιο συγκεκριμένα, στο δικαίωμα της γυναικείας ψήφου. Το κίνημα αυτό ονομάστηκε suffragisme (που σήμαινε τον αγώνα για το δικαίωμα ψήφου των γυναικών) και οι αγωνίστριες suffragettes (σουφραζέτες).

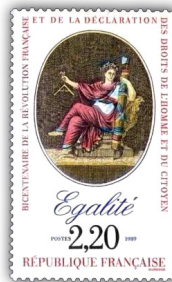
Ο όρος «σουφραζέτα» συνδέεται ιδιαίτερα με την οργάνωση WSPU (Women's Social and Political Union), που είχε επικεφαλής τις **Έμελιν Πάνκχαρτ** και Κρίσταμπελ (μητέρα και κόρη). Αν και στη **Νήσο του Μαν** είχε επιτραπεί στις γυναίκες με περιουσία να ψηφίσουν στις βουλευτικές εκλογές του 1881, η πρώτη αυτοδιοικούμενη χώρα που χορήγησε το δικαίωμα ψήφου σε όλες τις γυναίκες άνω των 21 ετών ήταν η **Νέα Ζηλανδία**, το 1893.

Το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες ήταν μια μεταρρυθμιστική κοινωνική, οικονομική και πολιτική κίνηση. Εμφανίστηκε και αναπτύχθηκε κυρίως στις αγγλοσαξονικές, οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, Μεγάλη Βρετανία, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία.

Στις περισσότερο προχωρημένες κοινωνικά βόρειες χώρες, δεν υπήρξε δυσκολία στην αναγνώριση του δικαιώματος

Ολύμπ ντε Γκουζ

«Διακήρυξη Δικαιωμάτων Ανθρώπου & Πολίτη» της Γαλλικής Επανάστασης

Έμελιν Πανκχαρτ, πρωτοπόρα Σουφραζέτα

Στη Νήσο Μαν οι γυναίκες ψηφίζουν από το 1881.

Σχέδιο γραμματόσημο που δεν εγκρίθηκε.

ψήφου των γυναικών νωρίς. Αντίθετα, δεν θα συμβεί το ίδιο στις χώρες της Νότιας Ευρώπης (Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία,...), όπου σε γενικές γραμμές, οι θρησκευτικοί και οικονομικοί παράγοντες ασκούσαν ουσιαστική επίδραση, καθιστώντας το γυναικείο κίνημα ήσσονος σημασίας.

Για να πετύχουν τους στόχους τους, οι σουφραζέτες της Βρετανίας χρησιμοποίησαν διαφορετικές τακτικές. Από το 1912, μεταξύ άλλων, αλυσοδέονταν σε κιγκλιδώματα, έβραζαν φωτιά σε γραμματοκιβώτια, έσπαγαν παράθυρα και σε ορισμένες περιπτώσεις τοποθετούσαν εκρηκτικούς μηχανισμούς. Πολλές από αυτές τις μαχητικές ακριβίστριες συλλαμβάνονταν, φυλακίζονταν και έκαναν απεργία πείνας, σε μια προσπάθεια να ασκήσουν πίεση στην κυβέρνηση. Κάποτε μάλιστα τους **δινόνταν τροφή διά της βίας**. Αργότερα επέτρεπαν στις κρατούμενες να προχωρούν σε απεργία πείνας και αφήνονταν ελεύθερες όταν η κατάσταση της υγείας τους κρινόταν πλέον επικίνδυνη. Όμως, μετά από λίγο τις συλλαμβάναν και πάλι για ασήμαντους λόγους.

Στις αρχές του 20ου αιώνα ως και τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, περίπου χίλιες σουφραζέτες ήταν φυλακισμένες στη Βρετανία.

Στην Ουάσιγκτον, στις ΗΠΑ, η **Alice Paul**

και η Lucy Burns ηγήθηκαν μιας σειράς μαχητικών διαμαρτυριών κατά της κυβέρνησης Γουίλσον.

Σε άλλα μέρη, όπως στην Ισπανία ή την Αργεντινή, χάρη στην πίεση και τους αγώνες δυναμικών γυναικών, όπως οι **Clara Campoamor** και η **Eva Peron**, αντίστοιχα, ψηφίστηκαν νόμοι που επέτρεψαν την ψηφοφορία των γυναικών.

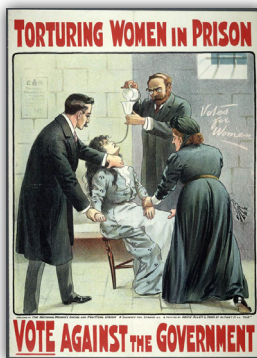
Και ενώ η αναγνώριση του δικαιώματος ψήφου των γυναικών εφαρμόστηκε από τα μέσα του 19ου αιώνα στη Νότια Αυστραλία το 1861 -έστω και με ορισμένους περιορισμούς-, η πρώτη πολιτεία των ΗΠΑ στην οποία δόθηκε το δικαίωμα ψήφου στις λευκές γυναίκες ήταν το Ουαϊόμινγκ, το 1869. Ακολουθήσαν η Γιούτα (1870) και το Κολοράντο (1893). Τέλος, η καθολική αναγνώριση αυτού του δικαιώματος στις ΗΠΑ έγινε μόλις το 1920, όταν επικυρώθηκε η 19η Αναθεώρηση του Συντάγματος.

Το 1893, η Νέα Ζηλανδία ανέκρινε το πρώτο δικαίωμα του εκλέγειν (όχι του εκλέγεσθαι) στις γυναίκες χάρη σε φεμινιστικό κίνημα της **Katherine Sheppard**. Τα πλήρη δικαιώματα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι θα παραχωρηθούν το 1919.

Η πρώτη χώρα που έδωσε το δικαίωμα καθολικής ψηφοφορίας ήταν η Αυστραλία

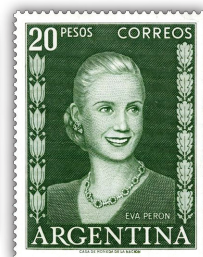
Οι Νεοζηλανδοί ήταν πρωτοπόροι. Έδωσαν ψήφο στη γυναίκα από το 1893

Βίαιη σίτιση σουφραζέτας, απεργού πείνας.

Αυστραλία: Δικαίωμα ψήφου στις Γυναίκες το 1902

Alice Paul, Clara Campoamor, Katherine Sheppard, Eva Peron

το 1902. Ακολούθησαν η **Φινλανδία** (1906), **Νορβηγία** (1913), **Δανία** (1915), **Καναδάς** (1916), **Ηνωμένο Βασίλειο** (1918), **Γερμανία** (1918), **Ηνωμένες Πολιτείες** (1920), **Ισπανία** (1931), **Γαλλία** (1944), **Ιταλία** (1945), **Ελλάδα** (1952) και η **Ελβετία**, μόλις το Φεβρουάριο του 1971.

Στη **Νότια Αμερική**, η πρώτη χώρα που αναγνώρισε το δικαίωμα ψήφου των γυναικών ήταν το **Εκουαδόρ το 1929**, και ακολούθησαν **Ουρουγουάη** και **Βραζιλία** (1932), **Κούβα** και **Χιλή** (1934), **Αργεντινή** (1947) και **Μεξικό** μόλις το 1953.

Πρέπει να σημειωθεί η μεγάλη σημασία της **Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** που ψήφισε η **Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών** στις 10 Δεκεμβρίου 1948, η οποία αποτέλεσε σημείο αναφοράς για την παγκοσμιοποίηση της αναγνώρισης των δικαιωμάτων των γυναικών στις περισσότερες χώρες του κόσμου.

Σήμερα, αν και η συντριπτική πλειονότητα των χωρών αναγνωρίζουν το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες, υπάρχουν ακόμα αρκετές που το αρνούνται ή του βάζουν περιορισμούς, κυρίως στις μουσουλμανικές περιοχές.

Παντελής Λεούσης

Ηνωμένο Βασίλειο, Καναδάς, ΗΠΑ, είναι οι χώρες που ανέδειξαν τις περισσότερες γνωστές σουφραζέτες. Με τις συχνά παράτολμες δράσεις τους, συνέβαλαν στην γρηγορότερη απόκτηση δικαιώματος ψήφου των γυναικών.

Μερικές ακόμη από τις ακτιβίστριες που αγωνίστηκαν για το δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες.

Ψάρεμα σε πασσάλους

Το ψάρεμα επάνω σε πάσσαλο είναι μια από τις πιο ενδιαφέρουσες παραδοσιακές μεθόδους ψαρέματος της Σρι Λάνκα. Αυτή η πρακτική δημιουργήθηκε αμέσως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα σε όλη την ακτή του νησιού μέχρι το τσουνάμι του 2004, που προκάλεσε προσωρινή διακοπή όλων των αλιευτικών δραστηριοτήτων. Πρόκειται δηλαδή για μία παράδοση 80 περίπου ετών. Το θέαμα των σκαρφαλωμένων ψαράδων πάνω σε αυτούς τους πασσάλους να ψαρεύουν με επιδεξιότητα την αυγή και το σούρουπο, είναι πράγματι πανέμορφο.

Σήμερα μπορεί κανείς να το συναντήσει κυρίως σε πόλεις κατά μήκος της νότιας ακτής. Περιστασιακοί ψαράδες σε πασσάλους μπορεί επίσης να εμφανίζονται κατά καιρούς στα νερά των ποταμών της χώρας.

Αν και οι ψαράδες σε πασσάλους κάνουν τη δραστηριότητα να φαίνεται εύκολη και άνετη, αυτό το ψάρεμα απαιτεί μεγάλη ικανότητα και ισοροπία. Μαζεύονται στην παραλία νωρίς το πρωί ή το βράδυ, σε απόσταση είκοσι περίπου μέτρων από την ακτή. Ένας κάθετος στύλος με προσαρτημένη εγκάρσια ράβδο, είναι μπηγμένος στον πυθμένα της θάλασσας, στα ρηχά ή σε μια κοίτη ποταμού. Η εγκάρσια ράβδος επιτρέπει

στους ψαράδες να κάθονται μερικά μέτρα πάνω από την επιφάνεια, δημιουργώντας ελάχιστη σκιά στο νερό και, ως εκ τούτου, μικρή έως καθόλου διαταραχή στη θαλάσσια ζωή. Περιμένοντας να περάσουν σμήνη ψαριών στα ρηχά νερά, οι ψαράδες, από αυτή την καθόλου άνετη και ανασφαλής θέση, χρησιμοποιούν καλάμι για να αλιεύσουν στικτές ρέγκες και μικρά σκουμπριά, ενώ άλλοι ψαρεύουν με ένα μικρό δίχτυ, το οποίο μετακινούν απαλά για να προσελκύσουν τα ψάρια. Το προϊόν της ψαριάς τους συγκεντρώνεται σε μια τσάντα δεμένη στο κοντάρι ή στη μέση τους.

Το θέαμα και η εντύπωση που προκαλεί αυτός ο πρωτότυπος και γραφικός τρόπος ψαρέματος δεν άργησε να προκαλέσει το ενδιαφέρον των τουριστών και της τουριστικής βιομηχανίας της χώρας. Γι' αυτό και σε αρκετές παραλίες συναντά κανείς ψαράδες

σε πασσάλους που ψαρεύουν μόνο για το θέαμα και όχι για βιοπορισμό. Ιδιαίτερο κατά την περίοδο των μουσώνων, όταν το ψάρεμα σταματά εντελώς, πολλοί ψαράδες νοικιάζουν τα ξυλοπόδαρά τους σε άτομα που παρουσιάζονται ως ψαράδες για τους τουρίστες.

Όταν κάτι «πουλάει» μπορεί να γίνεται και εικονικά!

Λ. Τ.

Ένα από τα πιο δημοφιλή και πολυσυζητημένα θέματα στην τέχνη είναι το γυμνό. Η θέα του προκαλεί τους περισσότερους συνειρμούς και τα πιο ανάμεικτα συναισθήματα από οποιοδήποτε άλλη εικόνα.

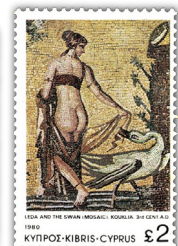
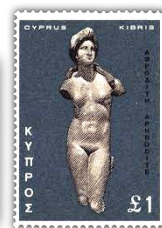
Καλλιτέχνες ανά τους αιώνες κατηγορήθηκαν, αφορίστηκαν, περιθωριοποιήθηκαν εξαιτίας της χρήσης του γυμνού στα θέματα τους, αλλά παράλληλα κέρδισαν το θαυμασμό, την αποδοχή και τη λατρεία του κόσμου για τα έργα τους.

Στην αρχαιότητα το ανθρώπινο σώμα θεωρείτο θεού έργο και η έννοια του γυμνού όπως την ξέρουμε σήμερα δεν υπήρχε. Γι' αυτό, η προσπάθεια να το αναπαράσχησει κανείς σε όλο του το μεγαλείο και την τελειότητα, ήταν αυτοσκοπός και ευχής έργον.

Με την εξάπλωση του χριστιανισμού έρχεται και ο συντηρητισμός. Ήταν αμαρτία να απεικονίζεται το ανθρώπινο

σώμα, όχι μόνο γυμνό αλλά και η παραμικρή υποψία λεπτομέρειάς του, ισοδυναμούσε με αφορισμό ή θάνατο από την Ιερά Εξέταση. Απόδειξη οι αιογραφίες, όπου το σώμα των αγίων είναι καθαρά περιγραφικό και τα χαρακτηριστικά τους όμοια μεταξύ τους. Και στη Δύση έχουμε ελάχιστα δείγματα παραστατικής τέχνης, αφού βυθίστηκε κι αυτή στον Μεσαίωνα.

Ο κόσμος όμως δεν ξέχασε την ελευθερία πνεύματος και την ομορφιά της αρχαιοελληνικής τέχνης. Με την πρώτη ευκαιρία, την επανέφερε σε όλο της το μεγαλείο, γεννώντας έτσι ένα από τα μεγαλύτερα και πιο γνωστά ρεύματα της τέχνης: την Αναγέννηση. Ήταν τέτοια η δίψα του κόσμου για την αναζήτηση της τελειότητας και της υψηλής αισθητικής, που γρήγορα απενοχοποίησε τη θέα του γυμνού, καθώς ήταν το απόλυτο μέσο απεικόνισης αυτών των αξιών.

Οι καλλιτέχνες για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν σ' αυτές τις προσδοκίες προχώρησαν σε δύο πρωτοπορίες. Πρώτον, χρησιμοποίησαν για πρώτη φορά γυμνά μοντέλα στα εργαστήρια τους, και δεύτερον έκαναν ανατομία κекλεισμένων των θυρών σε νεκρά σώματα για να μπορέσουν να καταλάβουν την ανθρώπινη ανατομία.

Το μεγάλο στοίχημα όμως ήταν το πώς θα απεικονίσουν το γυμνό σώμα στα έργα τους, ώστε να μπορεί να το θαυμάσει κανείς χωρίς χυδαίους συνειρμούς. Αρχικά στράφηκαν στην παλιά δοκιμασμένη συνταγή των αρχαίων, να τοποθετούν τα σώματα σε κομπές, φυσικές, στάσεις γεμάτες χάρη. Στη συνέχεια έκαναν τις φιγούρες πιο περίπλοκες, πιο δύσκολες, τους έδωσαν κίνηση και συστροφή, ώστε να μπορεί να μελετήσει κανείς όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης κίνησης.

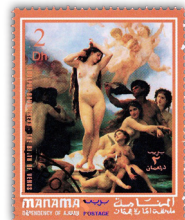
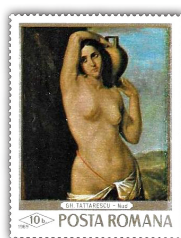
Τέλος, δεν υπάρχει πουθενά υποψία τριχοφυΐας και αυτό παραπέμπει στην αγνότητα και καθαρότητα.

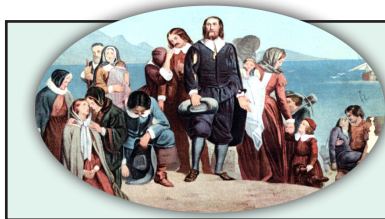
Με την είσοδο τελικά στον εικοστό αιώνα, συντελείται η τελευταία μεγάλη επανάσταση για το γυμνό, όπου οι καλλιτέχνες, κουρασμένοι πια από τον ψεύτικο συντηρητισμό της κοινωνίας τους, αποφασίζουν να σκανδαλίσουν το κοινό με έργα που απεικονίζουν τα μοντέλα τους γυμνά, με τριχοφυΐα και σε πόζες που κοιτάνε κατευθείαν στα μάτια τον θεατή. Πρόθεσή τους ήταν να θυμίσουν στον κόσμο ότι η ειλικρίνεια, η ευθύτητα και αυθεντικότητα του χαρακτήρα ήταν αρετές που είχαν κλείψει από την κοινωνία και ήταν επιτακτική η ανάγκη της αυτοκριτικής.

Από τότε, το γυμνό επανέρχεται πάντα, όχι μόνο ως αγαπημένο θέμα αλλά και σαν προσωπικό στοίχημα με τους καλλιτέχνες του παρελθόντος. Οι λόγοι όμως που τους οδηγούν σ' αυτό το στοίχημα παραμένουν ίδιοι. Γι' αυτό την επόμενη φορά που θα εντυπωσιαστούμε και θα σαστίσουμε στη θέα ενός

γυμνού, ας το ξανασκεφτούμε!

Παντελής Λεούσης

Mayflower

Ένα καράβι που έγραψε ιστορία

Στις αρχές του 17ου αιώνα, μία ομάδα τοαποκαλούνταν, πήραν τη δραστική απόφαση να μετακινηθούν και πάλι, αυτή τη φορά στον Νέο Κόσμο, όπου πίστευαν ότι θα ήταν απαλλαγμένοι από κυβερνητικές παρεμβάσεις και κοσμικές επιρροές.

Οι «Άγιοι» έφυγαν από την Ολλανδία για την Αγγλία στα μέσα Ιουλίου του 1620, αλλά λόγω μιας σειράς δυσκολιών, με σοβαρότερη την έξοδο εκτός υπηρεσίας ενός από τα δύο πλοία τους, μόνο περίπου 40 από αυτούς μπόρεσαν να πλεύσουν για την Αμερική. Το ιστορικό αυτό ταξίδι πραγματοποιήθηκε στις 26 Σεπτεμβρίου, με το εναπομείναν πλοίο τους, το Mayflower. Η ομάδα έπλευσε με 30 άτομα πλήρωμα και μερικούς άλλους αποίκους, τους οποίους οι Άγιοι ονόμασαν «Ξένους».

Καθώς αυτή η ομάδα ασκούσε κρυφά την παράνομη πουριτανική μορφή Προτεσταντισμού και η κυβέρνηση άρχισε να διερευνά το θέμα, θεώρησαν απαραίτητο να απομακρυνθούν άμεσα από τη χώρα για να αποφύγουν τις συνέπειες του νόμου. Έτσι, το 1608 πήγαν στο Λέιντεν της Ολλανδίας που ήταν έτοιμο να τους δεχθεί. Αλλά ενώ η Ολλανδία τους παρείχε θρησκευτική ελευθερία, συνάντησαν και εκεί πολλά κοσμικά προβλήματα, με κυριότερο το ότι δεν τους επιτρεπόταν να ενταχθούν στις συντεχνίες, με συνέπεια να βρίσκουν εργασία μόνο με χαμηλούς μισθούς.

Ένα άλλο, εξίσου μεγάλο πρόβλημα και ίσως πιο απειλητικό για την ομάδα ήταν η κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα της Ολλανδίας που αποδείχθηκε σαγηνευτική για τα νεότερα μέλη της. Γι' αυτό και οι «Άγιοι», όπως αυ-

Το πλοίο «Mayflower»
(Λουλούδι του Μάη)

Έτοιμοι προς επιβίβαση.

Η στιγμή της υπογραφής του «Συμφώνου Mayflower»

Η αποβίβαση στο νέο «Πλύμουθ» και ο αρχηγός της αποστολής Μάιλς Στάντις

Το Mayflower είχε μήκος περίπου 300 μέτρα και δεν θεωρείτο ικανό για υπερπόντια ταξίδια. Μέχρι τότε χρησιμοποιείτο κυρίως για τη μεταφορά κρασιού και υφασμάτων μεταξύ Αγγλίας και Μπορντό. Επιπλέον, δεν ήταν σε καλή κατάσταση. Απόδειξη ότι τέσσερα χρόνια

στην τρίτη προσπάθεια απόπλου, επάνω στο Mayflower βρίσκονταν 102 άτομα. Πολύ περισσότερα από τις δυνατότητές του και με ανεπαρκή εφόδια.

Το Mayflower είχε μήκος περίπου 300 μέτρα και δεν θεωρείτο ικανό για υπερπόντια ταξίδια. Μέχρι τότε χρησιμοποιείτο κυρίως για τη μεταφορά κρασιού και υφασμάτων μεταξύ Αγγλίας και Μπορντό. Επιπλέον, δεν ήταν σε καλή κατάσταση. Απόδειξη ότι τέσσερα χρόνια

μετά από αυτό το ταξίδι, πουλήθηκε για σκραπ.

Η διέλευση του Ατλαντικού από το Mayflower ήταν επικίνδυνη. Οι καθυστερήσεις στην αναχώρησή του σήμαινε ότι θα την περίοδο που ο Ατλαντικός κυριαρχείται από βίαιες καταιγίδες. Σε μία από αυτές χάθηκε ένας επιβάτης. Σε μια άλλη, το κύριο κατάρτι πλοίου υπέστη σοβαρές ζημιές. Οι χώροι διαβίωσης στο Mayflower ήταν εξαιρετικά περιορισμένοι. Οι 102 επιβάτες ζούσαν σε χώρο που είχε μήκος 26 μ., πλάτος 6 και ύψος μόλις 1,5 μέτρα. Με τον υπερπληθυσμό, τη ναυτία και τις ανθυγιεινές συνθήκες στο ημίφως, το ταξίδι των 66 ημερών ήταν εξαιρετικά δυσάρεστο, αν και κατά τη διάρκεια του αναφέρθηκε μόνο ένας θάνατος.

Στις 19 Νοεμβρίου 1620, το Ακρωτήριο Cod του προορισμού τους εντοπίστηκε. Βρισκόταν όμως πιο βόρεια από το σημείο όπου είχαν λάβει άδεια να εγκατασταθούν. Γι' αυτό και αναγκάστηκαν να περάσουν δύο μέρες προσπαθώντας να κατευθυνθούν νότια. Ωστόσο, τα χειμερινά ρεύματα που επικρατούσαν δεν επέτρεπαν στο πλοίο να επιστρέψει στο Cape Cod. Περιπλέοντας τις

ακτές, διέκριναν στις 21 Νοεμβρίου ένα εγκαταλελειμμένο ινδικό χωριό. Σκέφτηκαν τότε να καθιερώσουν αυτό τον τόπο ως νόμιμη αποικία. 41 από τους Αγίους και τους Ξένους συνέταξαν και υπέγραψαν πριν αποβιβαστούν ένα έγγραφο που το ονόμασαν «Σύμφωνο Mayflower». Ήταν το πρώτο έγγραφο που καθιέρωσε την αυτοδιοίκηση στο Νέο Κόσμο και η πρώτη απόπειρα εγκαθίδρυσης μια δημοκρατίας που άνοιξε το έδαφος για τους μελλοντικούς αποίκους που επιδίωκαν την ανεξαρτησία τους από την Αγγλία.

Οι άποικοι ονόμασαν την τοποθεσία τους «Πλύμουθ», από το αγγλικό λιμάνι από το οποίο είχαν αποπλεύσει.

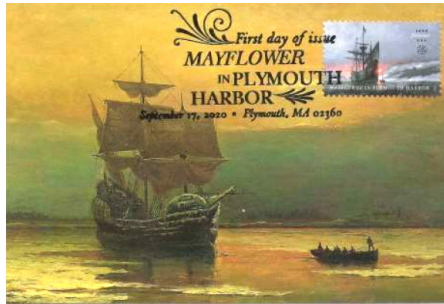
Ο πρώτος χρόνος του αποικισμού τους ήταν δύσκολος, με περισσότερους από τους μισούς αποίκους να χάνουν τη ζωή τους από ασθένειες, υποσιτισμό και τον κρύο χειμώνα.

Οι «Αγιοι» είναι σήμερα γνωστοί με το όνομα «Προσκυνητές», το οποίο άρχισε να χρησιμοποιείται περίπου 200 χρόνια μετά την ίδρυση της αποικίας.

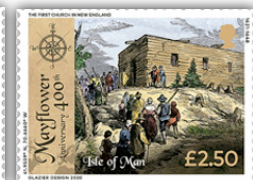
Παντελής Λεούσης

Οι πρώτες επαφές με τους αυτόχθονες Ινδιάνους.

Το Mayflower προσορμίζεται και αποβιβάζει τους «Αγίους» σε λιμάνι της Μασαχουσέτης, στο οποίο έδωσαν το όνομα Πλύμουθ.

Έκδοση για την 400η επέτειο του Mayflower. Η σειρά απεικονίζει τα βασικά γεγονότα που σχετίζονται με το ταξίδι του 1620 και την Αποικία του Πλύμουθ. Το γραμματόσημο των 1,85 λιρών τιμά τον στρατιωτικό διοικητή της αποικίας Μάιλς Στάντις, ο οποίος γεννήθηκε στη Νήσο Μαν.

Ποσειδωνία η ωκεάνιος (Γρασίδι του Ποσειδώνα)

Ένα φύκος πολύ γνωστό μιας και τα μακρόστενα μαύρα φύλλα του που γερασμένα γεμίζουν τις παραλίες μας μετά από μελτέμι ή τρικυμία. Το φύκος αυτό δεν ανήκει στα συνήθη φύκια που είναι κατώτερα φυτά κατά την βοτανική ταξινόμηση και τα οποία βρίσκουμε συνήθως προσκολλημένα σε βραχώδη σημεία. Αντιθέτως η Ποσειδωνία όπως αποκαλείται βοτανικά και ανήκει στα ανώτερα φυτά (φανερόγαμο – αγγειόσπερμο) δημιουργεί ρίζες, βλαστούς, πράσινα φύλλα που φθάνουν ακόμη και ένα μέτρο μήκος σε μορφή ταινίας αλλά και άνθη που καταλήγουν σε καρπούς. Οι καρποί αυτοί περιέχονται σε μικρές μπάλες σφαιρικού σχήματος που δημιουργούνται από ίνες των φύλλων, επιπλέουν στο νερό και μεταφερόμενοι με τον κυματισμό συμβάλλουν στην διάδοση και πολλαπλασιασμό του φυτού. Χαρακτηριστικά ονομάζονται μπάλες του Ποσειδώνα ενώ στην Ιταλία ονομάζονται ελιές της θάλασσας.

Το φυτό αυτό αρχικά ζούσε στην ξηρά αλλά προ πολλών εκατομμυρίων ετών μετανάστευσε στη θάλασσα. Έκτοτε ριζοβολεί σε βάθος και ζει σε αμμώδεις βυθούς ή παραλίες και αποτελεί αδιάψευστη απόδειξη ότι το νερό της περιοχής είναι καθαρό και απολύτως κατάλληλο για κολύμπι. Φύκος ενδημικός της Μεσογείου, στα νερά της οποίας και σε μέγιστο βάθος έως 50 μέτρα δημιουργεί λιβάδια (φυκιάδες) που συνολικά καλύπτουν περίπου το 2% της συνολικής επιφανείας του βυθού της. Το σχετικό αυτό βάθος υποβοηθάει και στην φωτοσυνθετική της δραστηριότητα διότι μέχρι εκεί φθάνει το απαραίτητο ηλιακό φως. Διάφορα άλλα είδη

της όμως βρίσκονται και σε ακτές του Ατλαντικού Ωκεανού.

Αν και θεωρείται από τους κολυμβητές ότι τα φύλλα της βρωμίζουν παραλίες και αμμουδιές είναι φυτό με μεγάλη σημασία του οποίου η σημασία αυξάνει πολλαπλάσια την σημερινή εποχή της καλπάζουσας κλιματικής αλλαγής. Ας εξηγήσουμε την συμβολή αυτή στα θαλάσσια οικοσυστήματα αλλά και στην αντιδραστική προστασία στις παραλίες.

Ενισχύει την σταθερότητα του αμμώδους βυθού και αποτρέπει την διάβρωση του από τους κυματισμούς. Τα γερασμένα και μαραμμένα πλέον φύλλα που εκβράζονται στις ακτές αναμειγμένα με άμμο δημιουργούν ένα προστατευτικό στρώμα της παραλίας με την ονομασία θημώνες πάχους έως και μέτρων. Οι θημώνες σε συνδυασμό με τα λιβάδια της Ποσειδωνίας του βυθού αλλά και τις αμμοθίνες της παραλίας δημιουργούν ένα πολύτιμο οικοσύστημα που ονομάζεται «πανάκτια ζώνη Ποσειδωνίας» με τεράστια οικολογική σημασία στην προστασία των ακτών από

διάβρωση και την απορρόφηση της κυματικής δραστηριότητας. Ο καθαρισμός των παραλιών από τα στρώματα των μαραμμένων φυκιών αναστέλλει αυτή την προστασία, αλλά και ανατρέπει την επιστροφή στη Φύση όλων των θρεπτικών ουσιών και αλάτων που αυτά περιέχουν όταν απορρίπτονται σε χωματερές. Η λιβαδική μορφή αναπτύξεως του φύκου αυτού προσφέρει καταφύγιο παραμονής, πολλαπλασιασμού, επιβιώσεως αλλά και προϊόντα διατροφής για τα μικρά και μεγάλα ψάρια.

Συντελεί στην δημιουργία των αμμοθι-

νών αλλά και στην μετέπειτα λίπανση των φυτών που φιλοξενούν. Συμβάλλει στην ανακύκλωση των διαφόρων ανόργανων αλάτων του νερού καθώς και στο γενικότερο καθαρισμό του από διάφορες διαλυτές ή επιπλέουσες ουσίες με αποτέλεσμα να μειώνεται ο ευτροφισμός τους.

Η κυριότερη όμως λειτουργία των λιβαδιών Ποσειδωνίας είναι η δέσμευση του διοξειδίου του άνθρακα και απόδοση οξυγόνου στο νερό και την ατμόσφαιρα. Η λειτουργία αυτή καθιστά την σημασία της για το παγκόσμιο κλίμα ισάξια με την αντίστοιχη των δασών του Αμαζονίου για την παγκόσμια παραγωγή οξυγόνου και δέσμευση του άνθρακα της ατμόσφαιρας. Ίσως κάποια στιγμή και μετά από την ανηλεή καταστροφή των δασών από τον άνθρωπο αλλά και τις συνεχείς πυρκαγιές που τα μειώνουν τα τελευταία χρόνια να γιγαντωθεί η σημασία της στην παραγω-

γή οξυγόνου και δέσμευση του άνθρακα.

Πολλές ανθρώπινες δραστηριότητες (απόρριψη λυμάτων στην θάλασσα χωρίς προηγούμενο καθαρισμό, ανεξέλεγκτος καθαρισμός παραλιών με μεγάλα μηχανήματα, αλιεία με χρήση συρόμενων δικτύων, διευθετήσεις παραλιών με μεγάλα μηχανήματα κ.ά.) είναι καταστρεπτικές για τα λιβάδια της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει συντάξει και απαιτεί εφαρμογή ειδικών μέτρων προστασίας των λιβαδιών για την αποφυγή αυτών των καταστροφών.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί ως κατάληξη και η οικονομική αξιοποίηση της στην παρασκευή λιπασμάτων, ενεργοποιητικών ουσιών για την διατροφή των φυτών αλλά και στην κατασκευή μονωτικών υλικών ήχου και υγρασίας.

Γιάννης Σπαντιδάκης
Γεωπόνος - Κηποτέχνης

Η καρέτα-καρέτα ανάμεσα στις ποσειδωνίες.

Λούτσιο Ντάλα

«Te voglio bene assai (=Σε θέλω πάρα πολύ)
ma tanto tanto bene sai (=μα τόσο τόσο πολύ, να ξέρεις)
e' una catena ormai (=τώρα πια είναι μια αλυσίδα)
che scioglie il sangue dint' e' vene sai
(=που τρέχει μαζί με το αίμα στις φλέβες μας)»

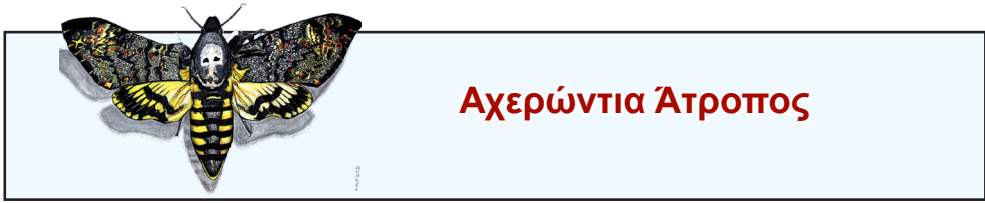
Είναι το ρεφρέν ενός τραγουδιού που γράφτηκε και τραγουδήθηκε για πρώτη φορά από τον συνθέτη του, τον Λούτσιο Ντάλα. Το τραγούδι που στάθηκε αρκετό για να του εξασφαλίσει την παγκόσμια φήμη και να οδηγήσει 50.000 κόσμο στην κηδεία του.

Όλοι έχουμε ακούσει το περίφημο *Καρούζο* του Ντάλα που γράφτηκε στη μνήμη του μεγάλου τενόρου Ενρίκο Καρούζο (1894-1921). Τόσο οι πολύ όσο και οι λιγότερο μουσικόφιλοι, ακούγοντάς το να τραγουδιέται από τον ίδιο, αλλά και από τον Παβαρότι ή τον δικό μας Φραγκούλη, νοιώσαμε αυτό το τρυφερό συναίσθημα, αυτό το μυστικό χάιδεμα της ψυχής που αυτή η απόλυτης ομορφιάς μελωδία μπορεί να μας προσφέρει.

Σε μουσικό επίπεδο, ο Ντάλα υπήρξε ένας από τους πλέον καταξιωμένους Ιταλούς τραγουδοποιούς, με την σταδιοδρομία του να αγγίζει τα 50 χρόνια συνεχούς καλλιτεχνικής δραστηριότητας και με τις επιτυχίες του να διαδέχονται η μία την άλλη. Μεταξύ αυτών το *Anna e Marco* που δισκογραφήθηκε στα ελληνικά από τους αδελφούς Κατσιμίχα, και τα *Piazza Grande* (Μεγάλη Πλατεία), *Come e' profondo il mare* (Πόσο βαθιά είναι η θάλασσα) και το *L'anno che verrà* (Ο επόμενος χρόνος) που μας τραγούδησε ο Διονύσης Σαββόπουλος.

Π. Λ.

Αχερώντια Άτροπος

Είναι ένα ακόμη από τα παράξενα δημιουργήματα της φύσης. Μία πεταλούδα με το «ελληνοπρεπέστατο» όνομα *Acherontia Atropo* που της έδωσε το 1758 ο Κάρολος Λινναίος, «νονός» των περισσότερων φυτών και ζώων. Χρησιμοποίησε το «*Acherontia*» από τον Αχέροντα ποταμό της Ηπείρου, τον διάπλου του οποίου έκανε ο «ψυχοπομπός» Ερμής για να παραδώσει τις ψυχές των νεκρών στον Χάροντα και να καταλήξουν στο βασίλειο του Άδη, και την «*Atropo*» από την Άτροπο, μία από τις τρεις Μοίρες, μαζί με την Κλωθώ και τη Λάχεση.

Ο σοφός Λινναίος δεν ονόμασε τυχαία «Αχερώντια Άτροπο» αυτή την πεταλούδα. Διότι όταν παρατηρεί κανείς τον θώρακά της δημιουργεί την ψευδαίσθηση ότι μοιάζει με ανθρώπινο κρανίο με μάτια, μύτη, με τις κόγχες των ματιών του κρανίου να μοιάζουν με ρουθούνια, με τις κηλίδες στα μπροστινά φτερά να φαίνονται ως μάτια και με άλλα σημάδια που μπορούν να ερμηνευθούν ως αυτιά, ρύγχος και χείλη.

Η πεταλούδα αυτή συναντάται στην Ευρώπη και σε ολόκληρη την Αφρική. Το μέγεθός της με ανοιγμένα τα φτερά φτάνει τα 13 εκ. Έχει πολύ ισχυρό πέταγμα, σε σημείο που μερικές φορές έχει βρεθεί σε πλοία μακριά από την ξηρά.

Η εμφάνισή της είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή, αλλά σπάνια φαίνεται γιατί πετά αργά τη νύχτα.

Γεννά τα πράσινα ή γκριζομπλέ αυγά της, ένα-ένα, κάτω από τα φύλλα ενός φυτού ξενιστή, με προτίμηση τις ντοματιές, τα νυχτολούλουδα, το γιασεμί

και το ιπποφαές. Οι προνύμφες είναι εύσωμες, και φτάνουν τα 120–130 mm.

Άλλο χαρακτηριστικό αυτών των πεταλούδων είναι η ικανότητά τους να εκπέμπουν ένα δυνατό τερέπισμα όταν ερεθίζονται, ήχος που παράγεται με την εισπνοή και την αποβολή αέρα, ενώ ταυτόχρονα η κοιλιά τους «αναβοσβήνει» με έντονα χρώματα. Έχει αποδειχθεί ότι αυτό συμβαίνει ως προστασία από επιθέσεις θηρευτών.

Ο «Αχερώντια Άτροπος» τρέφεται τόσο με νέκταρ όσο και με μέλι, το οποίο αρπάζει εισβάλλοντας σε αποικίες μελισσών. Η παχιά κηρώδης επιδερμίδα της βοηθά στην προστασία της από τα σιμιπτήματα.

Σύμφωνα με ένα Βρετανικό μύθο, το είδος πρωτοεμφανίστηκε στη χώρα την εποχή της εκτέλεσης του βασιλιά Καρόλου Α'. Ωστόσο είναι πιο πιθανό να ήταν αρκετά συνηθισμένο εκείνη την εποχή, αφού είχε φτάσει με την πρώτη μεταφορά πατάτας μερικές δεκαετίες νωρίτερα.

Αυτές οι πεταλούδες έχουν συχνά παρουσιαστεί στην τέχνη. Ιδιαίτερα στον κινηματογράφο συμμετέχουν σε πλήθος ταινιών, όπως το *Ένας Ανδalousιανός σκύλος* των Λουίς Μπουνιουέλ και Σαλβαντόρ Νταλι (1929), το θρίλερ *Η Σιωπή των αμμών* με τον Άντονι Χόπκινς (1991), η ταινία τρόμου του 1968 *Το διψασμένο βαμπίρ* με πρωταγωνιστή τον Πίτερ Κάσινγκ, η ταϊβανέζικη ταινία τρόμου *The Tag-Along* (2015) και η ισπανική ταινία *Η Προειδοποι-*

Αφίσα από την «Σιωπή των Αμμών»

ηση (2018).

Το ζειμπέκικο

“Το ζειμπέκικο δεν σε κάνει μάγκα.
Πρέπει να είσαι για να το χορέψεις”.
Διονύσης Χαριτόπουλος

Το σωστό ζειμπέκικο, όσο και αν φαίνεται διαφορετικά, είναι δύσκολος χορός, κυρίως γιατί δεν έχει βήματα που να συντονίζονται με το ρυθμό. Απαιτεί μια εσωτερική ένταση γιατί είναι μια σειρά αυτοσχέδιων κινήσεων που εκφράζουν το δυναμισμό και τα συναισθήματα του ατόμου που σηκώνεται να χορέψει.

Πήρε το όνομά του από τους Ζειμπέκους, μια πολιτοφυλακή που ζούσε στην περιοχή του Αιγαίου της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από τα τέλη του 17ου έως τις αρχές του 20ου αιώνα. Εμφανίστηκε για πρώτη φορά στα τέλη του 17ου αιώνα σε πόλεις όπως η Κωνσταντινούπολη και η Σμύρνη.

Αρχικά ήταν σαν πολεμικός χορός: δύο ένοπλοι άντρες ο ένας απέναντι στον άλλο. Αργότερα εξελίχθηκε σε έναν αυτοσχέδιο χορό για έναν μόνο άντρα.

Είναι παρατηρημένο ότι για να χορευτεί καλύτερα το ζειμπέκικο χρειάζεται και λίγη οινόποσια! Τα εσωτερικά συναισθήματα για το χορό εμφανίζονται ευκολότερα σε έναν ελαφρώς «πιωμένο» χορευτή.

Ένας κοινωνικά σωστός χορευτής ζειμπέκικου θα χορέψει μόνο μια φορά και δεν θα μονοπωλήσει την πίστα. Το τραγούδι που θα επιλέξει εκφράζει τους προβληματισμούς του, ή ακόμα αναμνήσεις και καταστάσεις που θα τον οδηγήσουν σε αυτό που λέμε «μεράκλωμα». Θα επιλέξει το τραγούδι και τον στίχο που εκφράζει την προσωπική του κατάσταση ή την κατάσταση του μυαλού του: «*Η ζωή εδώ τελειώνει*» «*Απ' τα ψηλά στα χαμηλά και απ' τα πολλά στα λίγα*», «*Πάλιωσε το σακάκι μου*», «*Είμαι αητός χωρίς φτερά*»...

Το τελετουργικό του πραγματικού ζειμπέκικου απαιτεί ο άντρας να είναι μόνος στην

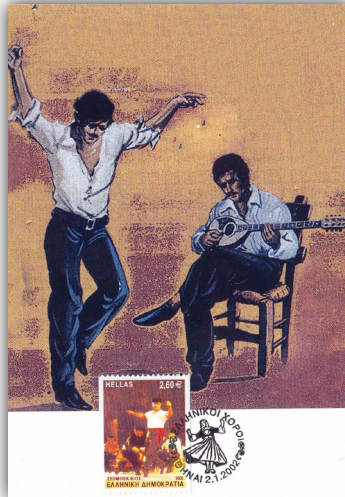
πίστα. Δεν χρειάζεται κανέναν να χειροκροτεί καθώς χορεύει, αν και συχνά φίλοι τον ενθαρρύνουν κτυπώντας τα χέρια στο ρυθμό της μουσικής.

Το ζειμπέκικο δεν είναι κοινωνικός χορός. Είναι μια προσωπική στιγμή και οι άλλοι πρέπει να το γνωρίζουν και να το σέβονται. Και, φυσικά, κανένας άγνωστος δεν επιτρέπεται να πλησιάσει. Είναι προσβολή να διακόπτεις έναν άνδρα που χορεύει ζειμπέκικο. Άνθρωποι σκοτώθηκαν ή μαχαιρώθηκαν επειδή διέκοψαν έναν χορευτή ζειμπέκικου. Ας θυμηθούμε τη «σφαγή» της 25ης Φεβρουαρίου 1973 στο κέντρο *Νεράιδα της Αθήνας* της οδού Αγίου Μελετίου, όταν ο Νίκος Κοεμτζής, σε κατάσταση αμόκ, άρχισε να μαχαιρώνει όσους έβρισκε στη πίστα επειδή δεν σεβάστηκαν την «παραγγελιά» που είχε κάνει για να χορέψει ο αδελφός του.

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα το ζειμπέκικο έχει χάσει τη λάμψη και το πραγματικό του νόημα. Είναι κυρίως μια δημόσια παράσταση για άντρες που θέλουν να δείχθούν, να παραστήσουν τους μάγκες, τους σκληρούς τύπους. Δεν είναι ασυνήθιστο πολιτικοί, ηθοποιοί ή άλλα δημόσια πρόσωπα να σηκώνονται και να χορεύουν ζειμπέκικο μπροστά στις κάμερες (ας θυμηθούμε π.χ. τους πολιτικούς Γιώργο και Ανδρέα Παπανδρέου, Κώστα Σκανδαλίδη, Ακη Τσοχατζόπουλο, Αντώνη Σαμαρά, Παύλο Πολάκη κ.ά.).

Χορεύοντας ένας πολιτικός ζειμπέκικο, δίνει την εικόνα σε πολλούς ότι είναι και «μάγκας», κάτι που συμβάλλει στην επιδιωκόμενη δημοτικότητα!

Π. Α.

Ανοικτή επιστολή...

...προς νέους θεματικούς

Η "Ανοικτή Επιστολή" είναι μία μόνιμη στήλη του περιοδικού μας, στην οποία παρουσιάζονται όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για τον καταρτισμό μιας θεματικής συλλογής που φιλοδοξεί να εκτεθεί σε επίσημη εθνική έκθεση ή έκθεση FIP-FEPA, από την επιλογή του θέματος, του χαρτιού και του φιλοτελικού υλικού, μέχρι και την καλύτερη αισθητική της παρουσίαση.

Μετά την κυκλοφορία του βιβλίου "Εγχειρίδιο του Θεματικού Φιλοτελισμού", της γνωστής έκδοσης του συλλόγου μας, τα κείμενα της παρούσας στήλης αναπαράγονται από αυτό.

Ταχυδρομείο με περιστέρια

Τα περιστέρια έχουν μια υπέροχη αίσθηση προσανατολισμού. Ακόμα και όταν βρεθούν μακριά από τον περιστερώνα τους, βρίσκουν το δρόμο της επιστροφής. Συνδυάζοντας εξαιρετική αντοχή και έχοντας την ικανότητα να πετούν σε αποστάσεις εκατοντάδων χιλιομέτρων, τα περιστέρια αποδείχτηκαν πολύτιμα ακόμα και στη μεταφορά αλληλογραφίας και μηνυμάτων.

Πρώτοι χρησιμοποίησαν ταχυδρομικά περιστέρια οι Πέρσες, οι Μογγόλοι και οι Αιγύπτιοι. Είναι γνωστό ότι και οι Έλληνες γνωστοποιούσαν με περιστέρια τα ονόματα των νικητών των Ολυμπιακών Αγώνων σε διάφορες πόλεις.

"Μαγικός φανός"

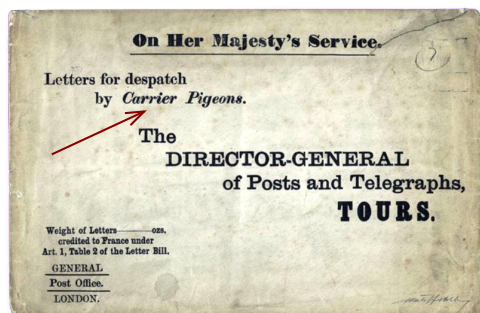
Οι Ρωμαίοι τα χρησιμοποίησαν ως αγγελιοφόρους σε αποστολές κρατικού ή εμπορικού ενδιαφέροντος, αλλά και για τη μεταβίβαση στρατηγικών πληροφοριών σε καιρό πολέμου. Ο

Sextus Julius Frontinus (40–103 μ.Χ.) γράφει ότι ο Ιούλιος Καίσαρ αντάλλαξε μηνύματα με περιστέρια την περίοδο της κατάκτησης της Γαλατίας.

Ταχυδρομεία με περιστέρια υπήρχαν

στην Ολλανδία από το 1575, αλλά και στον Καναδά, στις ΗΠΑ και σε πολλές άλλες χώρες.

Στα νεότερα χρόνια, μία από τις γνωστότερες περιπτώσεις χρησιμοποίησης περιστέρων για ταχυδρομικούς σκοπούς είχαμε

Φάκελος με την ένδειξη "by Carrier Pigeons" (με μεταφοράε περιστέρια), όπου εσωκλειόταν το "περιστερόγραμμα".

Επιστολή με την χειρόγραφη μορφή, όπως παραδόθηκε στον παραλήπτη. Φέρει ειδικό γραμματόσημο και ειδική σφραγίδα "περιστερογράμματος" της Pigeon Post of Great Barrier.

Ντοκουμέντο από την πολιορκία του Παρισιού του 1870-1871. Η εφημερίδα Times του Λονδίνου, με πλήθος γαλλικών διαφημίσεων και μηνυμάτων, φωτογραφήθηκε και εστάλη στο Μπορντό της Γαλλίας για να μεταφερθεί στο Παρίσι με περιστέρι. Όταν έφτασε, διαβάστηκε με τη βοήθεια του "Μαγικού φανού", τα μηνύματα μετατράπηκαν σε επιστολές και εστάλησαν στους παραλήπτες.

Γραμματόσημα της Pigeon Post of Great Barrier

Χαρακτικό που υπενθυμίζει ότι το "ταχυδρομείο με περιστέρια" υπήρχε και τα χρόνια του Μεσαίωνα.

κατά τη διάρκεια του Γαλλοπρωσικού πολέμου, την περίοδο της πολιορκίας του Παρισιού (18/09/1870 – 28/01/1871), αλλά και πολύ πιο πρόσφατα, στους πολέμους του 1914-1918 και 1939-1945.

Στην πολιορκία του Παρισιού, τα περισσότερα έμπαιναν σε κλουβιά που κρεμιόντουσαν έξω από το "καλάθι" του αερόστατου για να μην εμποδίζουν πλήρωμα και επιβάτες. Όταν έφταναν στο πολιορκημένο Παρίσι, τα ελευθέρωναν για να επιστρέψουν στους περισσότερους τους, στην επαρχιακή πόλη από όπου προέρχονταν, αφού πρώτα προσάρμοζαν στο πόδι τους ένα δακτύλιο με μικροφίλμ, επάνω στο οποίο ήταν αποτυπωμένα μηνύματα και επιστολές, συχνά και ολόκληρες εφημερίδες. Τα μηνύματα που μετέφεραν είχαν φωτογραφηθεί, σμικρυνθεί και μεταφερθεί σε μικροφίλμ διαστάσεων 3,5 τ. χιλιοστών, σε τρόπο ώστε κάθε περιστέρι να μπορεί να μεταφέρει 3.000 μηνύματα. Υπολογίζεται ότι κατά τη διάρκεια της πολιορκίας μεταφέρθηκαν με περισσότερα τουλάχιστον 115.000 επίσημα μηνύματα και περισσότερα από 1.000.000 ιδιωτικά, με 64 ειδικές πτήσεις αεροστάτων.

Με την άφιξη των περισσότερων, τα μικροφίλμ μεγεθύνονταν με τη βοήθεια ενός πρωτοποριακού για την εποχή προβολέα που είχε ονομαστεί "μαγικός φανός", διαβάζονταν και μεταφέρονταν στο χαρτί χειρόγραφα. Τέλος, παραδίδονταν στους ταχυδρόμους για διανομή στους παραλήπτες.

Μία από τις πιο γνωστές υπηρεσίες μεταφοράς αλληλογραφίας με περιστέρια ήταν

Πίσω όψη γερικέ μονόφυλλου που διαφημίζει σύστημα μεταφοράς μηνυμάτων με περιστέρια.

και η "Pigeon Post of Great Barrier Island", η οποία εξέδωσε και ειδικά γραμματόσημα. Λειτουργήσε στο Όκλαντ της Νέας Ζηλανδίας την περίοδο 1897-1908, και κάλυπτε την απόσταση Όκλαντ - Great Barrier, μήκους 100 χιλιομέτρων.

Είναι ελάχιστα πιθανό οι Έλληνες θεματικοί να αναζητήσουν "περιστερογράμματα" (κατά το rigesopogrammes!) ή επιστολές που διακινήθηκαν με αερόστατα (γνωστά με τον γαλλικό όρο "Ballons Montés"). Ωστόσο δεν είναι καθόλου κακό να τα γνωρίζουν. Αν μάλιστα συμβεί κάποιος στο μέλλον να οργανώσει μία συλλογή για "περιστέρια", είμαι βέβαιος πως τότε θα αναζητήσει κάτι σχετικό. Διότι, χωρίς αυτό υψηλή βράβευση δεν υπάρχει!

Ταχυδρομείο με καταπέλτη

Το 1928, η διέλευση του Ατλαντικού ακτοπλοϊκώς απαιτούσε πέντε έως έξι ημέρες. Προκειμένου να μειώσουν το χρόνο μεταφοράς της αλληλογραφίας, οι Γάλλοι συνέλαβαν την ιδέα να εκτοξεύουν αεροπλάνο με καταπέλτη!

Συγκεκριμένα, στις 13 Αυγούστου 1928, το υπερωκεάνιο *Il de France* (Île-de-France) έφυγε από τη Χάβρη και, φθάνοντας σε απόσταση 750 χλμ από τη Νέα Υόρκη, εκτόξευσε ένα υδροπλάνο που οδηγούσε ο υποσμηναγός Demougeot, το οποίο προσγειώθηκε στον ποταμό Χιούστον από όπου παρελήφθη η αλληλογραφία. Για την ιστορία, αναφέρουμε ότι το υδροπλάνο βρισκόταν στο πλοίο επάνω σε ράγες και ωθήθηκε από ένα μηχανισμό που λειτουργούσε με πιστόνια και πεπιεσμένο αέρα.

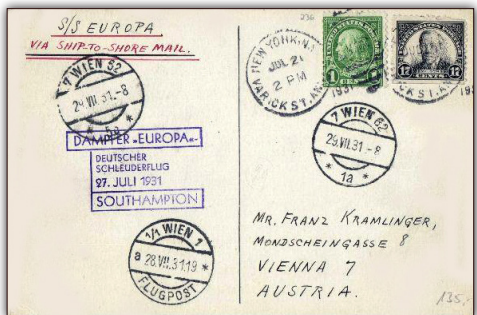
Μετά από αυτή την επιτυχία, ο

Τα γραμματόσημα που επισημάνθηκαν για την αλληλογραφία με καταπέλτη το 1928. Σε δημοπρασία του γαλλικού οίκου F. Feldman της 12.03.2009 πουλήθηκαν αντί 7000 €.

Μονόφυλλο από Ελβετία και επιστολή από Δανία που ταξίδεψαν με το S.S. BREMEN και συνέχισαν προς Σικάγο και Νέα Υόρκη με αεροπλάνο, όπου εκτοξεύτηκαν με καταπέλτη.

Επιστολές από Γερμανία προς Νέα Υόρκη και από Νέα Υόρκη προς Βιέννη. Και οι δύο ταξίδεψαν με το S.S. EUROPA και χρησιμοποίησαν αεροπλάνο που εκτοξεύτηκε με καταπέλτη.

πρόξενος της Γαλλίας στην Νέα Υόρκη παρήγγειλε την επισήμανση δύο γραμματοσήμων για την γραμματοσήμανση των επιστολών του ταξιδιού επιστροφής.

Ωστόσο, η εταιρεία που ανέπτυξε ιδιαίτερα μία μικτή ταχυδρομική ατμοπλοϊκή/αεροπορική υπερατλαντική υπηρεσία αξιόπιστης μεταφοράς αλληλογραφίας ήταν η Βόρεια Γερμανική Γραμμή Lloyd. Δύο πλοία της, το *Bremen* και το *Euroa*, εφοδιάστηκαν με αεροπλάνα και κατάλληλο εξοπλισμό καταπέλτη, και άρχισαν να διασχίζουν τον Ατλαντικό. Όταν έφταναν κοντά στην απέναντι ακτή, εκτόξευαν το αεροσκάφος από το πλοίο, αφήνοντάς το να καλύψει την υπόλοιπη απόσταση μέχρι την πόλη προορισμού. Με αυτόν τον τρόπο εξοικονομείτο χρόνος 1 ή 2 ημερών για τη μεταφορά του ταχυδρομείου.

Λόγω του δριμύ χειμώνα που επικρατεί στο Βόρειο Ατλαντικό, η υπηρεσία λειτουργούσε μόνο από το Μάιο μέχρι τον Οκτώβριο.

Η μεταφορά ταχυδρομείου με καταπέλτη άρχισε δοκιμαστικά στα τέλη του 1929 και λειτούργησε κανονικά όλα τα καλοκαίρια, από το 1930 μέχρι το 1936, οπότε και καταργήθηκε διότι στο μεταξύ αναπτύχθηκε η πτητική εμβέλεια των αεροσκαφών, καθιστώντας την υπηρεσία ταχυδρομείου με καταπέλτη άνευ αντικειμένου.

Είναι προφανές ότι αυτό το ταχυδρομικό υλικό (επιστολές με την ένδειξη "Catapult Mail") είναι λίγο σε αριθμό και αρκετά ζητημένο, κυρίως από συλλέκτες αεροπορικού ταχυδρομείου. Ωστόσο, είναι πολλές οι θεματικές συλλογές που επίσης το αξιοποιούν, καθώς ταιριάζει σε αρκετά θέματα.

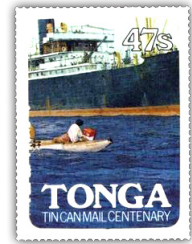
Πάντως, ακόμα και αν δεν το αναζητήσουμε ή δεν το αποκτήσουμε ποτέ, καλό είναι να το γνωρίζουμε.

Ταχυδρομείο με βαρέλια (Barrel Mail ή Tin Can Mail)

Στην ιστορία της Μεταφοράς Αλληλογραφίας, αναφέρεται ένας όντως παράξενος τρόπος επικοινωνίας από και προς κάποια μικρά, απομακρυσμένα και αλίμενα νησιά του Ειρηνικού. Αυτά τα νησιά είναι το Νiuαfo'ou των Tonga και τα Νησιά Cocos.

Πρώτα ξεκίνησαν τα φαλινοθηρικά που περνούσαν κοντά στο Νiuαfo'ou. Άφηναν την αλληλογραφία κλεισμένη μέσα σε ένα άδειο βαρέλι λαδιού, ενώ κατά την επιστροφή τους μέσω της ίδιας διαδρομής, ανέσυραν από τη θάλασσα το βαρέλι με την αλληλογραφία, το οποίο και παρέδιδαν στο πρώτο λιμάνι προορισμού τους.

Πρώτη τακτική μετάδοση αλληλογραφίας με αυτό τον τρόπο έγινε

Συλλέκτες ταχυδρομείου Barrel Mail ή Tin Can Mail.

από το πλοίο *Morea* της εταιρείας P. O. Αυτό μετέφερε υλικά για την πόντιση υφάλιου τηλεγραφικού καλωδίου στο νησί. Υλικά και αλληλογραφία ρίχτηκαν στη θάλασσα μέσα σε βαρέλια και περισυλλέχτηκαν με βάρκες από τη στεριά.

Αυτή η μέθοδος καθιερώθηκε από όλα τα άλλα πλοία της ίδιας εταιρείας, καθώς και από εκείνα της Orient Lines που έκαναν την ίδια διαδρομή μέχρι το 1951, οπότε και κατασκευάστηκε το αεροδρόμιο των νήσων Cocos.

Το TIN CAN MAIL (όπως ονομάστηκε) του νησιού Νiuαfo'ou γεννήθηκε το 1882. Αυτό το παράξενο, πρωτότυπο σύστημα προέβλεπε τη χρήση ενός κουτιού από λαμαρίνα όπως αυτά που περιέχουν γαλέτες ή μπισκότα, μέσα στο οποίο είχε κλειστεί ερμητικά το ταχυδρομείο. Τα επιβατικά πλοία έρχονταν στη θάλασσα παρόμοια κουτιά και οι νησιώτες τα περιμάζευαν κολυμπώντας. Το περιεχόμενο της αλληλογραφίας προς αποστολή μπορούσε να έχει τοποθετηθεί πάνω σε μία σημαδούρα ή να μεταφερθεί κολυμπώντας από κάποιον επιφορτισμένο. Αφού όμως το 1931 κάποιοι κολυμβητές έγιναν βορρά καρχαριών, άρχισαν να χρησιμοποιούνται βάρκες.

Είναι ευνόητο πόσο σπουδαίο εμπορικό και φιλοτελικό χαρακτήρα είναι η αλληλογραφία των πρώτων χρόνων του TIN CAN

SERVICE του Νιuaφόου, αν αναλογιστούμε ότι τα πλοία που περνούσαν τράνζιτ από το νησί ήταν 6 έως 10 το χρόνο.

Μετά το 1930 μερικές ναυτιλιακές εταιρείες αποφάσισαν να προσθέσουν στις κρουαζιέρες του Ειρηνικού και το νησί Νιuaφόου. Αυτό έδωσε την ευκαιρία σε πολλούς επιβάτες, για να αυξήσουν την απόλαυση και πρωτοτυπία του ταξιδιού, να στέλνουν γράμματα στους δικούς τους χρησιμοποιώντας το TIN CAN MAIL, όπως έκαναν οι παλιοί φαλινοθήρες.

Μόλις συγκεντρώνονταν οι επιστολές, ανοικτές και με το αντίτιμο του προβλεπόμενου τέλους στο εσωτερικό τους, τις παραλάμβανε ο αξιωματικός του караβιού. Τα προς διακίνηση ταχυδρομικά αντικείμενα κλείνονταν ερμητικά σε ένα τενεκεδένιο κουτί που το τοποθετούσαν στην κορυφή μιας σημαδούρας ή το έριχναν στη θάλασσα, από όπου το μάζευαν οι επιφορτισμένοι υπάλληλοι. Στη συνέχεια, αφού το μετέφεραν στη στεριά, έκλειναν τους φακέλους, έβαζαν γραμματόσημο των νησιών Τόγκα και τους σφράγιζαν με σφραγίδα του Ταχυδρομικού Γραφείου του Νιuaφόου. Μόλις οι επιστολές έφθαναν στο TIN CAN SERVICE, λάβειναν τις ειδικές σφραγίδες και ήταν έτοιμες για να παραδοθούν στο πρώτο πλοίο που θα περνούσε.

Στα χρόνια 1935-1939 που ήταν περίοδος μεγάλης δημοτικότητας της υπηρεσίας αυτής, το νησί Quensell των Τόγκα και οι άν-

θρωποί του ετοιμάζαν περίπου 900 μεταλλικά κιβώτια για να περιλάβουν ένα σύνολο επιστολών που εκτιμάται σε ενάμισι περίπου εκατομμύριο, και που κατευθύνονταν προς 148 διαφορετικές χώρες. Ωστόσο, οι φάκελοι TIN CAN MAIL που εστάλησαν κατά την περίοδο 1930 - 46 πρέπει να θεωρούνται φιλοτελικοί, σχεδόν στο σύνολό τους, εφόσον δεν περιέχουν καμία επιστολή ή μήνυμα, και πολύ συχνά

δεν έχουν καν ανοικτεί.

Από την έναρξη του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι την περίοδο 1945- 46, τα σκάφη που περνούσαν από το Νιuaφόου έγιναν σπάνια και είναι ελάχιστα οι φάκελοι TIN CAN που εστάλησαν, ενώ την 1η Σεπτεμβρίου 1946 μία βίαιη ηφαιστειακή έκρηξη που κράτησε 9 ημέρες, ερείπωσε τελείως το νησί. Οι κάτοικοι το εγκατέλειψαν και η υπηρεσία TIN CAN MAIL διακόπηκε. Έκτοτε, όλες οι προσπάθειες αναβίωσής της δεν είχαν επιτυχία.

Τέλος, η – δύσκολη και δαπανηρή- δημιουργία αεροδρομίου στο νησί Νιuaφόου το 1983 κατήργησε οριστικά αυτό τον ιδιαίτερο τρόπο διακίνησης αλληλογραφίας.

Αν μία συλλογή σας είναι κατάλληλη για να συμπεριλάβει φακέλους TIN CAN MAIL, μην ανησυχήσετε αν δεν τους διαθέτετε. Δεν θα σας κατηγορήσει κανείς για "έλλειψη πληρότητας". Πολύ λίγοι τους έχουν δει και ακόμα λιγότεροι τους διαθέτουν!

Ταχυδρομική σφραγίδα με TIN CAN MAIL.

Νεαροί καλούν το πλοίο και κολυμβητές μεταφέρουν τα βαρέλια.

Βάρκες μαζεύουν την αλληλογραφία. Δεξιά, η διανομή της.

Πόσο στρογγυλή είναι η γη;

Τον 6ο αιώνα π.Χ., ο Πυθαγόρας δήλωσε ότι η Γη είναι στρογγυλή, αλλά λίγο συμφώνησαν μαζί του. Θεωρητικά ένας βαθμός του γεωγραφικού πλάτους είναι μια σταθερά, ίδια στον Ισημερινό όσο και στον πόλο. Ωστόσο, ο Ισαάκ Νεύτων πίστευε ότι η γη ήταν ελαφρώς πεπλατυσμένη στους πόλους, σαν ένα πεπλατυσμένο ελλειψοειδές, και ότι το μήκος μιας μοίρας στους πόλους ήταν μεγαλύτερο από ό, τι στον Ισημερινό. Αντίθετα, Γάλλοι μαθηματικοί μιλούσαν είτε για μια τέλεια σφαίρα, είτε για ένα επίμηκες ελλειψοειδές με διόγκωση στους πόλους.

Η γαλλική Βασιλική Ακαδημία Επιστημών, αποφασισμένη να διευθετήσει το θέμα, έστειλε αποστολές στον Ισημερινό και στον Αρκτικό κύκλο. Εάν το μήκος μιας μοίρας ήταν μεγαλύτερο στον Αρκτικό κύκλο από ότι στον Ισημερινό, το ελλειψοειδές θα ήταν πεπλατυσμένο και επίπεδο στους πόλους. Αν αυτό ήταν μικρότερο και επίμηκες και αν οι μοίρες ήταν ίδιες, τότε η γη θα ήταν σφαιρική.

Το 1735 η Γαλλική Βασιλική Ακαδημία Επιστημών έστειλε δύο γεωδαιτικές αποστολές για να προσδιορίσουν το μήκος μιας μοίρας στο πόλο και στον Ισημερινό. Η αποστολή στον Αρκτικό κύκλο πραγματοποιήθηκε με επικεφαλής τον Πιέρ-Λουί Μορό ντε Μοπερτουί (1698-1759, Εικ. 1 & 2). Εκείνη στον Ισημερινό είχε ως χρονικογράφο της τον Σαρλ Μαρί ντε Λα Κονταμέν (Εικ. 2). Κοντά στο Κίτο, εκεί που σήμερα είναι το κράτος του Ιση-

μερινού, καθορίστηκε μία γραμμή βάσης μέσω του τριγωνισμού και μετρήθηκε το μήκος της μοίρας του γεωγραφικού πλάτους.

Αν και η αποστολή προς τον Ισημερινό τελείωσε το 1735, ένα χρόνο νωρίτερα από εκείνη του Αρκτικού κύκλου, η έκθεσή της παρουσιάστηκε στη Βασιλική Ακαδημία μόλις το 1744, σχεδόν οκτώ χρόνια μετά την παρουσίαση της αποστολής του βορρά. Και στις δύο περιπτώσεις τα αποτελέσματα ήταν σαφή: η γη δεν ήταν μια τέλεια σφαίρα. Ήταν

πεπλατυσμένη στους πόλους.

Ο Πιέρ-Λουί Μορό ντε Μοπερτουί οδήγησε την τετραμελή αποστολή του στη Λαπωνία. Στη Στοκχόλμη ενώθηκαν με ένα Σουηδό αστρονόμο. Έφτασαν στο Τόρνιο, στο βόρειο άκρο του Βοθνικού Κόλπου, στις αρχές του καλοκαιριού. Έχοντας ως αφητηρία τους την αιχμηρή οροφή μιας εκκλησίας, σχεδίασαν μια σει-

ρά από τρίγωνα βόρεια του όρους Κίτις. Μετά τον καθορισμό της γωνίας μεταξύ ενός γνωστού αστέρα στο Κίτις με την εκκλησία στο Τόρνιο, μέτρησαν την απόσταση μεταξύ Κίτις και Τόρνιο και προσδιόρισαν το μήκος μιας μοίρας στον Αρκτικό κύκλο.

Αν και δεν ήταν απολύτως ακριβείς οι μετρήσεις του, το μήκος της μιας μοίρας στον Αρκτικό κύκλο ήταν κατά μισό χιλιόμετρο μεγαλύτερο από ό, τι στη Γαλλία, αποδεικνύοντας ότι το σχήμα της γης ήταν ένα πεπλατυσμένο ελλειψοειδές.

Α. Τ.

1

2

Σχετικές μελέτες έκανε και ο αστρονόμος Jean Richer το 1672, στο Καγιέν της Γαλλικής Γουιάνας (Νότια Αμερική).

Το Μμπίρα

Το Μμπίρα (mbira) είναι ένα ιδιόφωνο μουσικό όργανο, κυρίως της υποσαχάριας Αφρικής. Πιο συγκεκριμένα, είναι ένα λαμελόφωνο, όπως το ξυλόφωνο. Αποτελείται από μία ξύλινη βάση πάνω στην οποία είναι στερεωμένες μεταλλικά λάμες διαφόρων σχημάτων και μεγεθών. Το όργανο συναντάται και με πολλά άλλα ονόματα, ανάλογα με την περιοχή και την εθνότητα, ενώ οι Ευρωπαίοι άποικοι το ονόμασαν «πιάνο του αντίχειρα» ή «πιάνο των δακτύλων».

Διαφορετικού τύπου ιδιόφωνων και λαμελόφωνων υπάρχουν στην Αφρική εδώ και χιλιάδες χρόνια. Οι λάμες τους ήταν αρχικά κατασκευασμένες από μπαμπού και αργότερα εξελίχθηκαν σε μεταλλικές. Το mbira φαίνεται ότι εφευρέθηκε δύο φορές στην Αφρική. Πρώτα εμφανίστηκε ξύλινο ή από μπαμπού στη δυτική ακτή, περίπου 3000 χρόνια πριν, και 2000 χρόνια αργότερα εμφανίστηκαν μεταλλικά στην κοιλάδα του Ζαμπέζη. Τα τελευταία εξαπλώθηκαν σε όλη την ήπειρο και έγιναν δημοφιλή σε εθνοτικές ομάδες της Μοζαμβίκης και της Ζιμπάμπουε, από όπου προέρχεται η λέξη Mbira.

Όργανα αυτού του τύπου υπάρχουν από τη Βόρεια Αφρική έως τη νότια έκταση της ερήμου Καλαχάρι και από την ανατολική έως τη δυτική ακτή, αν και πολλές αφρικανικές εθνοότητες το αγνοούν.

Συνήθως είναι μικρό σε μέγεθος και εύκολα μεταφερόμενο. Παίζεται κρατώντας το στα χέρια, με τους ανασηκωμένους αντίχει-

ρες να δίνουν τις διαφορετικού μήκους λάμες, ο αριθμός των οποίων μπορεί να είναι από πέντε έως πάνω από είκοσι. Το σώμα είναι συχνά κοίλο, λειτουργώντας ως ηχείο.

Η χαμηλή ένταση ήχου του οργάνου το καθιστά ακατάλληλο για πολυπληθείς εκδηλώσεις. Γι' αυτό και χρησιμοποιείται περισσότερο για να συνοδεύει το τραγούδι σε οικογενειακές συγκεντρώσεις.

Εύκολο στη μεταφορά και χρήση και φθινό στην αγορά του, έχει ξεπεράσει τη σφαίρα της παραδοσιακής αφρικανικής μουσικής. Από καιρό κατασκευάζεται βιομηχανικά, κυρίως στην Κίνα, και συναντάται από καιρό σε σπίτια δυτικών χωρών, όπου χρησιμοποιείται ως μουσικό όργανο για τα παιδιά, ή ακόμα και για την πρωινή αφύπνιση λόγω των απαλών ήχων του. Το όργανο πέρασε επίσης και στην μουσική σύγχρονων συγκροτημάτων και συνθετών, όπως του Maurice White, του Phil Collins, του Steve Hackett των Genesis κλπ.

Σε αντίθεση με τα έγχορδα ή τα πνευστά, οι νότες της κάθε λάμας δεν έχουν αρμονική διάρκεια, δίνοντας στο όργανο μια χαρακτηριστική χροιά.

Η τέχνη της κατασκευής και του παιχνιδιού ενός παραδοσιακού οργάνου Μμπίρα του Μαλάουκι και της Ζιμπάμπουε, εγγράφηκε τον Δεκέμβριο του 2020 στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτι-

στικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO.

K. A.

Ο Μαυροπελαργός

Όπως και οι λευκοί, οι μαυροπελαργοί (*Ciconia nigra*) είναι μεγαλόσωμα πουλιά. Ζυγίζουν περίπου 3 κιλά, έχουν ύψος 95 έως 100 εκ. και άνοιγμα φτερών 144 έως 155 εκ. Έχουν μακριούς λαιμούς, μακριά ράμφη και πόδια, κοντή ουρά και μεγάλα πτερύγια. Το σώμα τους είναι μαύρο με πράσινα και μωβ χρώματα στα φτερά, και λευκές περιοχές στο στήθος και την κοιλιά. Το ράμφος και τα πόδια τους έχουν έντονο κόκκινο χρώμα, που γίνεται εντονότερο την εποχή του ζευγαρώματος, ενώ κατά τους χειμερινούς μήνες γίνονται καφετιά.

Οι γεωγραφικές περιοχές στις οποίες διαισιούνται είναι ευρύτατες. Κατά τη διάρκεια της περιόδου ωοτοκίας, τους συναντάμε από την Ισπανία έως την Κίνα. Το φθινόπωρο μεταναστεύουν προς τη Νότια Αφρική και την Ινδία για να ξεχειμωνιάσουν.

Φωλιάζουν σε ήσυχες, δασώδεις περιοχές κοντά στο νερό. Χτίζουν τις φωλιές τους σε ψηλά δέντρα, σε ελώδεις υγρότοπους και ποτάμια, χωρίς να αποκλείονται λοφώδη ή ορεινά εδάφη. εφόσον υπάρχει αρκετό νερό τριγύρω για την αναζήτηση τροφής.

Τα αρσενικά είναι πιο μεγαλόσωμα από τα θηλυκά, αλλά και τα δύο φύλα έχουν ίδιους χρωματισμούς. Οι νεαροί μαυροπελαργοί αποκτούν τα ζηρά χρώματα των γονιών τους αφού συμπληρώσουν τον πρώτο χρόνο ζωής.

Η τελετή του ζευγαρώματος είναι παρόμοια με εκείνη των λευκών συγγενών τους. Αρσενικά και θηλυκά ερωτοτροπούν με απότομες μετακινήσεις του κεφαλιού, με χαρακτηριστικές κραυγές και με κροταλίσματα που κάνουν κτυπώντας πάνω-κάτω τα σαγόνια τους. Όταν βρουν σύντροφο, παραμέ-

νουν μονογαμικοί καθ' όλη τη διάρκεια της αναπαραγωγικής περιόδου.

Τέλη Απριλίου ή Μαΐου, τα θηλυκά γεννούν 3 έως 5 λευκά, οβάλ αυγά, σε μεγάλες φωλιές κατασκευασμένες από κλαδιά και λάσπη, τις οποίες χρησιμοποιούν για αρκετά χρόνια. Η επώαση διαρκεί περίπου 70 ημέρες και οι νεαροί μαυροπελαργοί ωριμάζουν σεξουαλικά μετά από τρία έως πέντε χρόνια.

Τη φροντίδα της φωλιάς, των αβγών και των νεοσσών μοιράζονται ισότιμα και οι δύο γονείς, ενώ δεν είναι σπάνιο να φροντίζουν ακούσια και πουλιά από φωλιές άλλων ειδών, ακόμα και νεαρών μαυραετών.

Ενδιαφέρον έχει το ότι τις ημέρες μεγάλης ζέσης, μεταφέρουν με τα φτερά τους νερό, με το οποίο καταβρέχουν αβγά και νεοσσούς!

Η διάρκεια ζωής των μαυροπελαργών είναι 18 χρόνια, αλλά στην αιχμαλωσία φτάνουν και τα 31.

Οι μαυροπελαργοί είναι σαρκοβόρα πουλιά. Η διαίτα τους περιλαμβάνει βατράχους, σαλαμάνδρες, χέλια, μικρά ερπετά, ψάρια και περιστασιακά μικρά θηλαστικά. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναπαραγωγής, το μεγαλύτερο μέρος της διαίτας τους αποτελείται από ψάρια.

Δεν υπάρχουν τεκμηριωμένοι φυσικοί εχθροί τους. Οι άνθρωποι είναι το μόνο γνωστό είδος που μπορεί να τα απειλήσει, με την καταστροφή των βιοτόπων τους και το κυνήγι, αλλά και με τις συγκρούσεις τους στα ηλεκτροφόρα καλώδια.

Τόσο στην Ευρώπη, όσο και στην Αφρική όπου μεταναστεύουν, έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενο είδος.

Λ. Τ.

Η κασσάβα ή αλλιώς μανιόκα είναι μια ρίζα ενός ξυλώδους θάμνου που καταναλώνεται ευρέως στις αναπτυσσόμενες χώρες και αποτελεί την τρίτη μεγαλύτερη πηγή υδατανθράκων στις τροπικές περιοχές, μετά το ρύζι και τον αραβόσιτο. Παρέχει σημαντικά θρεπτικά συστατικά και ανθεκτικό άμυλο που προσφέρουν σημαντικά οφέλη στην υγεία. Υπολογίζεται ότι η ρίζα αυτού του φυτού αποτελείει την βασική τροφή για πάνω από μισό δισεκατομμύριο ανθρώπους

Ωστόσο, η κατανάλωσή της μπορεί να έχει επικίνδυνες επιπτώσεις, ειδικά αν καταναλώνεται ωμή και σε μεγάλες ποσότητες.

Η κασσάβα ευδοκίμει στην Νότια Αμερική και σε τροπικές περιοχές του κόσμου, λόγω της ικανότητάς της να αντέχει σε δύσκολες συνθήκες. Στην πραγματικότητα είναι μια από τις περισσότερο ανεκτικές καλλιέργειες στην ξηρασία.

Το πιο συχνά καταναλισκόμενο μέρος της κασσάβας είναι η ρίζα. Τρώγεται ολόκληρη, τριμμένη ή αλεσμένη σε αλεύρι για ψωμί.

Καλλιέργεια κασσάβας ή μανιόκας

Χειροποίητη επεξεργασία της μανιόκας για την παραγωγή ταπιόκας.

Αποξηραμένη σε εκχύλισμα σκόνης, ονομάζεται ταπιόκα, ενώ η έκδοσή της σε νιφάδες που έχει υποστεί ζύμωση, ονομάζεται γκάρι. Από την κασσάβα παράγονται επίσης και αλκοολούχα ποτά.

Τα άτομα με τροφικές αλλεργίες επωφελούνται συχνά από τη χρήση αλευριού κασσάβας επειδή δεν περιέχει γλουτένη.

Μια μερίδα (100 γραμμάρια) βρασμένης ρίζας κασσάβας περιέχει 112 θερμίδες. Το 98% αυτών προέρχεται από υδατάνθρακες και το υπόλοιπο προέρχεται από μικρή ποσότητα πρωτεϊνών και λίπους. Περιέχει επίσης φυτικές ίνες, καθώς και μερικές βιταμίνες και μέταλλα. Η βρασμένη ρίζα της περιέχει επίσης μικρές ποσότητες σιδήρου, βιταμίνης C και νιασίνης.

Η ζύμωση της ρίζας της κασσάβας είναι μια μέθοδος που έχει αποδειχθεί ότι διατηρεί τα περισσότερα θρεπτικά συστατικά, με εξαίρεση τη βιταμίνη C, η οποία είναι ευαίσθητη στη θερμότητα και διαλύεται εύκολα στο νερό.

Η κασσάβα περιέχει 112 θερμίδες ανά μερίδα

(100 γραμμάρια) που είναι αρκετά υψηλή σε σύγκριση με άλλες ρίζες λαχανικών. Για παράδειγμα, η ίδια μερίδα γλυκοπατάτας παρέχει 76 θερμίδες, και η ίδια ποσότητα παντζαριών μόλις 44 θερμίδες. Αυτό καθιστά την κασσάβα τόσο σημαντική για τις αναπτυσσόμενες χώρες, δεδομένου ότι αποτελεί σημαντική πηγή θερμίδων. Ωστόσο, ο υψηλός αριθμός θερμίδων μπορεί να προκαλέσει περισσότερη βλάβη από ότι καλό για τον γενικό πληθυσμό, καθώς η κατανάλωση τροφών σε τακτική βάση με υψηλή περιεκτικότητα σε θερμίδες σχετίζεται με την αύξηση του σωματικού βάρους και την παχυσαρκία.

Ένα από τα πιο σημαντικά μειονεκτήματα της κασσάβας είναι το περιεχόμενο των αντιθρεπτικών συστατικών της. Τα συστατικά αυτά είναι ενώσεις φυτών που μπορεί να παρεμβαίνουν στην πέψη και να εμποδίζουν την απορρόφηση βιταμινών και ανόργανων συστατικών από το σώμα. Ενώ για τους περισσότερους υγιείς ανθρώπους δεν αποτελούν πρόβλημα, για κάποιες ομάδες του πληθυσμού με προβλήματα πέψης μπορεί να αποτελέσουν εμπόδιο οδηγώντας σε υποσιτισμό. Αυτό είναι σημαντικό για τους πληθυσμούς που βασίζονται στην κασσάβα ως βασικό τρόφιμο.

Η κασσάβα μπορεί να είναι επικίνδυνη εάν καταναλώνεται ωμή, σε μεγάλες ποσότητες ή όταν είναι παρασκευασμένη ακατάλληλα.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ακατέργαστη κασσάβα περιέχει χημικές ουσίες που μπορούν να απελευθερώσουν κυανίδιο στο σώμα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η δηλητηρίαση από κυανιούχα της κασσάβας αποτελεί μεγαλύτερη ανησυχία για όσους ζουν σε αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς πολλοί άνθρωποι στις χώρες αυτές υποφέρουν από ανεπάρκειες πρωτεϊνών και εξαρτώνται από τη κασσάβα ως σημαντική πηγή θερμίδων.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους μπορεί κανείς να συμπεριλάβει την κασσάβα στη διατροφή του. Με τη ρίζα από μόνη της μπορεί να γίνουν πολλά σνακ και πιάτα. Σερβίρεται συνήθως κομμένη σε φέτες και έπειτα ψημένη με τρόπο παρόμοιο τρόπο με αυτόν που θα προετοιμάζαμε μια πατάτα.

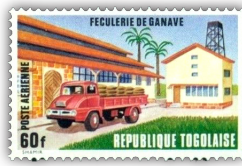
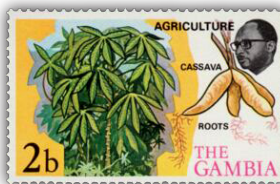
Επιπλέον, η ρίζα της κασσάβας μπορεί να πλυθεί ή να αναμιχθεί με τηγανητές πατάτες και να συμπεριληφθεί σε ομελέτες και σουπές. Επίσης χρησιμοποιείται αλευροποιημένη για παρασκευή ψωμιού και αρτοσκευασμάτων. Καταναλώνεται επίσης με τη μορφή ταπιόκας, με ένα άμυλο δηλαδή που εξάγεται από τη ρίζα της κασσάβας μέσω μιας διαδικασίας πλύσης και πολτοποιήσης.

Η κασσάβα χρησιμοποιείται, τέλος, ως πηκτικό μέσο για τις κρέμες, πίτες, σουπές.

Παντελής Λεούσης

Έτοιμα γεύματα μανιόκας!

Η κασσάβα αποτελεί την βασική διατροφή για πάνω από μισό δισεκατομμύριο ανθρώπους.

Το φυλαχτό

Πολλοί άνθρωποι είχαν ή έχουν ένα αντικείμενο για να τους προστατεύει από το «κακό μάτι» ή το «κακό» γενικότερα. Είναι αυτό που πιστεύεται ότι διαθέτει ειδικές ικανότητες, το ονομάζουμε «φυλακτό» και είναι επιφορτισμένο να μας προσφέρει αυτή την προστασία. Εκτός από το φυλακτό, υπάρχει και το «γούρι», προορισμός του οποίου είναι να φέρει στον κάτοχό του καλή τύχη.

Τα φυσικά φυλακτά είναι πολλών ειδών: πολύτιμοι λίθοι, μέταλλα, δόντια και νύχια ζώων, οστά, φυτά και ούτω καθεξής. Τα ανθρωπογενή φυλακτά, εξίσου ποικίλα, περιλαμβάνουν θρησκευτικά μενταγιόν, μικρά ειδώλια κ.ά.

Τα φυλαχτά μεταφέρονται επάνω στο άτομο ή τοποθετούνται σε κάποιο κείμενο σημείο του σπιτιού, στη στέγη ή στον κήπο. Οι όροι φυλακτό και γούρι χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά, αλλά ένα γούρι μερικές φορές έχει τη μορφή εγχάρακτου φυλακτού.

Μεταξύ των πιστών, τα φυλαχτά πιστεύεται ότι αντλούν δύναμη από τη σύνδεσή τους με φυσικές δυνάμεις, από θρησκευτικούς συλλόγους ή μετά από τη σύνδεσή τους με ειδικές τελετουργίες.

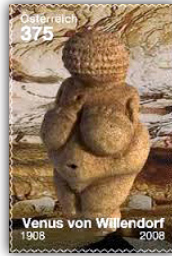
Οι Νεάντερταλ και οι άλλοι προϊστορικοί λαοί χρησιμοποίη-

σαν φυσικά φυλακτά σε ταφές. Τέτοια μπορεί να είναι τα αποκαλούμενα «ειδώλια της Αφροδίτης» (Εικ.1) που χρονολογούνται περίπου στα 25.000 π.Χ. και πρέπει μάλλον να είναι μεταξύ των πρώτων φυλακτών που δημιούργησε ο άνθρωπος. Στον πανάρχαιο λεγόμενο «πάπυρο MacGregor» της αρχαίας Αιγύπτου απεικονίζονται 75 διαφορετικά φυλαχτά.

Ένα από τα πιο κοινά φυλαχτά ήταν επίσης το σκαθάρι σκαραβαίος (Εικ. 2) που έφεραν επάνω τους τόσο οι ζωντανοί όσο και οι νεκροί. Ο σκαραβαίος συμβόλιζε τη ζωή, ίσως επειδή σπρώχνει μια μπάλα κοπριάς, που λόγω σχήματος είχε ταυτιστεί με τον ήλιο και πιστευόταν ότι περιείχε τα αυγά του σκαθαριού.

Στο μεσαίωνα, τα χριστιανικά φυλαχτά περιλάμβαναν λειψανα αγίων και επιστολές που λέγεται ότι είχαν σταλεί από τον ουρανό. Μεταξύ των Εβραίων η προετοιμασία ενός φυλαχτού προϋπόθετε ότι έπρεπε να περάσει από ραβινική λειτουργία. Πολλοί μουσουλμάνοι μεταφέρουν σε μικρές τσάντες στίχους από το Κοράνι, ονόματα του Θεού ή ηρώς αριθμούς.

Σε ότι αφορά τους χριστιανούς, άλλοι φορούν σταυρούς ή εσταυρωμένους, εικόνες και αγαλματίδια

1

2

Κινέζικο φυλαχτό.

Γούρια και φυλαχτά διαφόρων πολιτισμών

της Παναγίας κλπ.

Πάντως ένα φυλαχτό ή ένα γούρι μπορεί να είναι οποιοδήποτε αντικείμενο που κάποιος θεωρεί τυχερό. Ας μη λησμονούμε τα ματάκια, το κοκαλάκι της νυχτερίδας, το δέρμα φιδιού, το λαγοπόδαρο, το πέταλο, το λιβάνι, το ρόδι, το σκόρδο, το «τετραφύλλι», το φλουρί κωσταντινάτο...

Γούρι είναι επίσης έναν πολύτιμος λίθος που σχετίζεται με την ημερομηνία γέννησης κάποιου. Όταν φοριέται, θεωρείται συνήθως ότι φέρνει καλή τύχη ή υγεία. Κατά τη διάρκεια του Μεσαίωνα, για παράδειγμα, ένα δαχτυλίδι με ρουμπίνι θεωρείτο ότι έφερνε στον ιδιοκτήτη του κτήματα και τίτλους, του πρόσδιδε αρετή, προστάτευε από την παραπλάνηση και προφύλασσε από τα προβλήματα που μπορούν να προκαλέσουν τα νερά - αλλά μόνο αν φοριόταν στα αριστερά...

Παρόμοια έθιμα με φυλαχτά βρίσκουμε την Πρωτοχρονιά. Ένα έθιμο για γούρι είναι το «ποδαρικό» για καλή χρονιά. Με την έλευση της νέας χρονιάς, ο πρώτος επισκέπτης του σπιτιού θα πρέπει να μπει με το δεξιό και να στάσει ένα ρόδι στην είσοδο ή και μια αγριοκρεμμύδα. Η βασιλόπιτα είναι επίσης ένα έθιμο της πρωτοχρονιάς,

όπου αυτός που θα βρει το φλουρί λέγεται θα είναι τυχερός για όλη τη χρονιά. Ακόμη φίλοι και αγαπημένα πρόσωπα ανταλλάσσουν εκτός από ευχές και γούρια. Το έθιμο αυτό εκτός από την Πρωτοχρονιά συμβαίνει και σε ειδικές περιπτώσεις, όπως όταν κάποιος αγοράζει ένα αυτοκίνητο, ένα σπίτι ή ανοίγει κάποιο κατάστημα. Σε αυτές τις περιπτώσεις είθισται συγγενείς και φίλοι να προσφέρουν γούρια για το καλό.

Λ. Τ.

Πασιγνωστο γούρι το τετραφύλλο τριφύλλι.

Τα αγαματίδια του Βούδα είναι από τα πιο δημοφιλή φυλαχτά σε τουλάχιστον 11 Ασιατικές χώρες.

Ανεμώνη, το άνθος της θλιμμένης αγάπης

Η Ανεμώνη, γνωστή και ως Ανεμολούλουδο, ονομάστηκε έτσι επειδή ο άνεμος βοηθάει τόσο στην άνθηση των μπουμπουκιών της όσο και στο σκόρπισμα των πετάλων της σε κάθε του φύσημα. Ποιος είναι όμως ο μύθος της Ανεμώνης και ποιοι οι συμπτωταγωνιστές της;

Εν αρχή ο δυτικός άνεμος Ζέφυρος (Πουνέντες) απήγαγε την Χλωρίδα, θεά της Βλάστησης και απέκτησε μαζί της τον γιό τους Καρπό, μια εύστοχη αλληγορία για την ευεργετική επίδραση του ανέμου στην γονιμοποίηση και την καρποφορία. Η νύμφη Ανεμώνη, που ήταν ακόλουθος της Χλωρίδας, αγάπησε τον Ζέφυρο προκαλώντας την οργή της θεάς της Βλάστησης που την έδιωξε από κοντά της. Λόγω του ανεκπλήρωτου έρωτα της αλλά και της αποπομπής της από την συνοδεία της Χλωρίδας, η Ανεμώνη πέθανε από τη βαθιά της θλίψη.

Η Αφροδίτη συμπωνώντας την, μεταμόρφωσε την Ανεμώνη σε λουλούδι που εμφανίζεται κάθε χειμώνα για να προϋπαντήσει την αναγέννηση της γης, την Άνοιξη.

Ο νερόμυλος είναι η πρώτη μηχανή παραγωγής έργου που κατασκεύασε ο άνθρωπος με τη χρήση φυσικής, ήπιας και ανανεώσιμης πηγής ενέργειας. Με τη δύναμη που δημιουργεί η πτώση του νερού από ψηλά ή η ροή του και με τη βοήθεια του τροχού, εφεύρεση που άλλαξε τον ρου της Ιστορίας, κινήθηκαν απλές και στη συνέχεια πολύπλοκες μηχανές που κάλυψαν τις περισσότερες ανάγκες των προβιομηχανικών κοινωνιών, αντικαθιστώντας στις πρώιμες μηχανές την ανθρώπινη ή ζωϊκή δύναμη (χειρόμυλοι και ζωόμυλοι), κινητήριες δυνάμεις πριν από το νερό και τον αέρα.

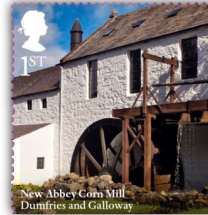
Στις πολυποικίλες εφαρμογές του, όπως είναι ο ζαχαρόμυλος, ο χαρτόμυλος, ο ρυζόμυλος, ο μπαρουτόμυλος, τα νεροπρίονα, τα υδροκίνητα ακονιστήρια και ο σιδερόμυλος, το λιοτρίβι κ.ά., ο αλεστικός νερόμυλος αναμφίβολα κατέχει την πρώτη θέση με τη συμβολή του στην άλεση των καρπών της γης σε αλεύρι, την πρώτη ύλη για τον «άρτον τον επιούσιον», το βασικό είδος διατροφής του ανθρώπου.

Οι Έλληνες επινόησαν τα δύο κύρια συστατικά των νερόμυλων, τον νεροτροχό και

τα οδοντωτά γρανάζια, και χρησιμοποίησαν, μαζί με τους Ρωμαίους, μύλους που λειτουργούσαν με την πίεση του νερού.

Οι αρχαιότερες ενδείξεις υδροκίνητου τροχού αναφέρονται σε πραγματείες του Έλληνα μηχανικού Φίλωνα του Βυζαντίου (περίπου 280-220 π.Χ.). Ο Βρετανός ιστορικός της τεχνολογίας M.J.T. Ο Lewis έδειξε ότι εκείνα τα τμήματα της μηχανικής πραγματείας του Φίλωνα του Βυζαντίου που περιγράφουν υδάτινους τροχούς και τα οποία προηγουμένως θεωρούνταν ως μεταγενέστερες αραβικές παρεμβολές, στην πραγματικότητα χρονολογούνται από ελληνικό πρωτότυπο του 3ου αιώνα π.Χ. Μία πλήρως ανεπτυγμένη εγκατάσταση υδρόμυλου εμφανίζεται για πρώτη φορά σε ελληνιστική τοιχογραφία του 2ου αιώνα π.Χ., στην Αίγυπτο των Πτολεμαϊκών χρόνων.

Άλλοι τοποθετούν την ημερομηνία της εφεύρεσης του οριζόντιου τροχοφόρου μύλου στην ελληνική αποικία του Βυζαντίου των στενών του Βοσπόρου, το πρώτο μισό του 3ου αιώνα π.Χ., και του κατακόρυφου μύλου στην Πτολεμαϊκή Αλεξάνδρεια γύρω στο 240 π.Χ.

Τέσσερις πανέμορφοι νερόμυλοι της Ουκρανίας. Ο επάνω, πλωτός.

Ο Έλληνας γεωγράφος Στράβων αναφέρει στη Γεωγραφία του έναν υδροκίνητο σιτηρόμυλο που υπήρχε κοντά στο παλάτι του βασιλιά Μιθραδάτη ΣΤ' Ευπάτορα, στην Κάβειρα της Μικράς Ασίας, πριν από το 71 π.Χ.

Την πρώτη τεχνική περιγραφή ενός νερόμυλου του 40-10 π.Χ. μας έδωσε ο Ρωμαίος μηχανικός Βιτρούβιος. Η συσκευή είναι εφοδιασμένη με τροχό κάτω από το νερό και η ισχύς μεταδίδεται μέσω ενός μηχανισμού μετάδοσης κίνησης. Ο Βιτρούβιος αναφέρεται επίσης σε υδροκίνητες μηχανές για το ζύμωμα.

Ο Έλληνας επιγραμματοποιός Αντίπατρος ο Θεσσαλονικεύς αναφέρεται σε έναν προηγμένο υδρομύλο (20 π.Χ./10 μ.Χ.), τον οποίο επαινεί για το εύκολο άλεσμα των σιτηρών και τη μείωση της ανθρώπινης εργασίας:

«Κορίτσια μυλωνούδες, κρατήστε το χέρι σας πίσω από τον μύλο. Ας κοιμάστε, ακόμα κι αν ο κόκορας προαναγγέλλει την αυγή. Διότι η Δήμητρα ανέθεσε το άλεσμα στις νύμφες (του νερού), οι οποίες πηδώντας στο πάνω μέρος του τροχού, περιστρέφουν τον άξονά

του ...»

Στην πόλη Barbegal της νότιας Γαλλίας βρέθηκε ένα συγκρότημα πολλαπλών μύλων του 2ου αιώνα μ.Χ. που περιγράφεται ως «η μεγαλύτερη γνωστή συγκέντρωση μηχανικής ισχύος στον αρχαίο κόσμο». Διέθετε 16 υδροκίνητους τροχούς για την τροφοδοσία ίσου

αριθμού αλευρόμυλων. Η χωρητικότητα των μύλων έχει υπολογιστεί σε 4,5 τόνους αλεύρι την ημέρα, οι οποίοι επαρκούσαν για την παροχή αρκετού ψωμιού για τους 12.500 κατοίκους της πόλης Αρελατέ εκείνης της εποχής. Παρόμοιο συγκρότημα μύλου υπήρχε και σε λόφο κοντά στη Ρώμη, το οποίο προμήθευε αλεύρι για τον πληθυσμό της Ρώμης.

Οι νερόμυλοι χρησιμοποιούνταν συνήθως για την άλεση των σιτηρών, αλλά και για βιομηχανικές χρήσεις, όπως το πριόνισμα μαρμάρου.

Οι Ρωμαίοι χρησιμοποίησαν σταθερούς και πλωτούς τροχούς νερού, και ειχάγαν την υδάτινη ενέργεια σε πολλές επαρχίες της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Οι λεγόμενοι «Ελληνικοί Μύλοι» χρησιμοποιούσαν υδατοτροχούς με οριζόντιο

Παλιοί νερόμυλοι της Κίνας

τροχό και κάθετο άξονα, ενώ οι Ρωμαϊκοί διέθεταν κάθετο τροχό και οριζόντιο άξονα. Οι ελληνικοί είναι οι παλαιότεροι και απλούστεροι, αλλά λειτουργούν καλά μόνο με υψηλές ταχύτητες νερού και με μυλόπετρες μικρής διαμέτρου. Οι μύλοι ρωμαϊκού τύπου ήταν πιο περίπλοκοι καθώς απαιτούσαν γρανάζια για τη μετάδοση της ισχύος μεταξύ των αξόνων.

Αν και μέχρι σήμερα έχουν εντοπιστεί αρχαιολογικά μόνο μερικές δεκάδες ρωμαϊκοί μύλοι, η ευρεία χρήση των υδραγωγείων την περίοδο υποδηλώνει ότι πολλοί απομένουν να ανακαλυφθούν. Πρόσφατες ανασκαφές στο ρωμαϊκό Λονδίνο, για παράδειγμα, έχουν αποκαλύψει αυτό που φαίνεται ότι ήταν μύλος που λειτουργούσε με την παλίρροια.

Αναφέρεται ότι το 537 μ.Χ., οι μύλοι που λειτουργούσαν επάνω σε πλοιάρια χρησιμοποιήθηκαν έξυπνα από τον Βυζαντινό στρατηγό Βελισάριο, όταν οι πολιορκητές Γότθοι διέκοψαν την παροχή νερού στους χερσαίους μύλους. Ήταν ένας τύπος νερόμυλου που κινούνταν από υδάτινους τροχούς τοποθετημένους στις πλευρές των σκαφών που ήταν αγκυροβολημένα στο μέσο του ρεύματος, κατά προτίμηση κοντά σε γέφυρες όπου το ρεύμα είναι ισχυρότερο.

Από τότε, ο πλωτός μύλος εξαπλώθηκε στην Ευρώπη, φτάνοντας στο Παρίσι το 556, στη Γενεύη το 563 και στη Ντιζόν περίπου το 575. Μερικοί από αυτούς επιβιώνουν μέχρι σήμερα.

Στον ισλαμικό κόσμο οι πλωτοί μύλοι αναπτύχθηκαν μεταξύ του 8ου και του 10ου αιώνα. Χρησιμοποιήθηκαν κατά μήκος του Τίγρη, στη Μοσούλη του Ιράκ, τον 10ο αιώνα.

Ήταν από ξύλο και σίδηρο και μπορούσαν να παράγουν καθημερινά 10 τόνους αλεύρι από καλαμπόκι για την σιταποθήκη της Βαγδάτης.

Από τα τέλη του 10ου αιώνα και μετά, υπήρξε επέκταση του φρεζαρίσματος στη Βόρεια Ευρώπη. Από τότε, οι ναυπηγικοί μύλοι ήταν συνηθισμένοι σε μεγάλο μέρος της Ευρώπης μέχρι τον 19ο αιώνα.

Στην Ελλάδα, ο αριθμός των νερόμυλων από τους οποίους σώζονται ίχνη ξεπερνά τις 20.000. Μετά την επανάσταση του 1821, στα όρια του τότε ελληνικού κράτους βρέθηκαν 6.000 νερόμυλοι, από τους οποίους 5.500 περιήλθαν στο δημόσιο, κατά τα $\frac{3}{4}$ κατεστραμμένοι.

«Που 'ναι τόσα μιλιούνια δάνεια, που είναι οι πρόσδοι, που 'ναι οι καλύτερες γαίες, που 'ναι οι μύλοι, που 'ναι τ' αργαστήρια των Τούρκων και σπίτια, που 'ναι τα περιβόλια και οι σταφιδοτόποι;

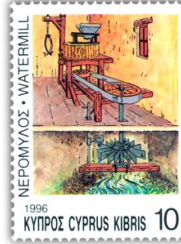
Ποιος τα 'χει παρμένα;», αναρωτιέται ο Μακρυγιάννης το 1840.

Ο Π. Μωραϊτίνης ανεβάζει τους μύλους το 1869 σε 3.000, ενώ ο ταγματάρχης του μηχανικού Νικόλαος Σχινάς κατέγραψε τους νερόμυλους της Ηπείρου και της Μακεδονίας που ανήκαν τότε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Τέλος, ο μελετητής των νερόμυλων Χαράλαμπος Μακρίδης αναφέρει σε κείμενό του αυτούς που υπήρχαν την τελευταία δεκαετία του προηγούμενου αιώνα.

Στις μέρες μας, οι σωζόμενοι από το χρόνο νερόμυλοι αποτελούν ενδιαφέρον αξιοθέατο.

Παντελής Λεούσης

Αχ! Αυτό το πλάνο...

ΧΕΙΜΕΡΙΝΑ ΣΠΟΡ

Αθλητισμός, Αναψυχή και Παιχνίδι στο Χιόνι και τον Πάγο

1. Σκι

- 1.1 Σκι αντοχής
- 1.2 Αγωνιστικός προσανατολισμός με σκι
- 1.3 Διάθλον
- 1.4 Άλμα με σκι
- 1.5 Σκανδιναβικό σκι (αντοχή και σκοποβολή)
- 1.6 Αλπικό Σκι
- 1.7 Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Σκι
- 1.8 Άλλοι σπουδαίοι διαγωνισμοί σκι
- 1.9 Σκι ως παιχνίδι, αναψυχή και άσκηση

2. Έλκηθρο

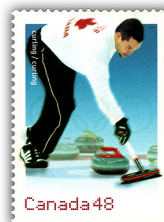
- 2.1 Έλκηθρο
- 2.2
- 2.3 Λουτζ (κατάβαση με έλκηθρο δύο ατόμων)
- 2.4 Το έλκηθρο ως παιχνίδι

3. Πατινάξ

- 3.1 Καλλιτεχνικό Πατινάξ
- 3.2 Πατινάξ ταχύτητας
- 3.3 Χόκευ επί πάγου
- 3.4 Χειμερινά Ολυμπιακά Αθλήματα
- 3.5 Το πατινάξ ως παιχνίδι και άσκηση
- 3.6 Σκοποβολή επί πάγου
- 3.7 Κέρλιγκ

4 Άλλα χειμερινά σπόρ

- 4.1 Μηχανοκίνητα σπορ στον πάγο
- 4.2 Χειμερινά σπορ ατόμων με ειδικές ανάγκες
- 4.3 Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες
- 4.4 Άλλα μεγαλύτερα χειμερινά γεγονότα
- 4.5 Διάσημα καταφύγια χειμερινών σπορ
- 4.6 Χειμερινά σπορ στις καλές τέχνες

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

α) ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Στις 11 Ιουλίου 2022 κυκλοφόρησε η 6η αναμνηστική σειρά της χρονιάς, με τίτλο **"EUROMED 2022- Θαλάσσια Αρχαιολογία της Μεσογείου"**, αποτελούμενη από δύο γραμματόσημα σε 50.000 πλήρεις σειρές, προς € 7.00 η σειρά.

Κυκλοφόρησαν επίσης

5.000 φυλλαράκια με δύο σειρές ενωμένων γραμματοσήμων προς 14 έκαστο, 5000 τευχίδια με δύο σειρές ενωμένων γραμματοσήμων που φέρουν διάτρηση στην κάθετη πλευρά και στην οριζόντια είναι κομμένα προς 14 έκαστο, 3.500 ΦΠΗΚ προς € 10.00 έκαστος και 500 αριθμημένα πακέτα σειράς προς € 50.00 έκαστο.

• Στις 26 Ιουλίου 2022 κυκλοφόρησε η 7η Αναμνηστική Σειρά Γραμματοσήμων με τίτλο **«100 Χρόνια ΑΗΕΡΑ»**, αποτελούμενη από ένα φεγιά ονομαστικής αξίας € 4.00 σε 20.000 τεμάχια. Κυκλοφόρησαν επίσης 3.500 ΦΠΗΚ προς € 7.00 έκαστος και 500 πακέτα σειράς προς € 18.00 έκαστο.

• Στις 14 Σεπτεμβρίου 2022 κυκλοφόρησε η 8η Αναμνηστική Σειρά Γραμματοσήμων με τίτλο

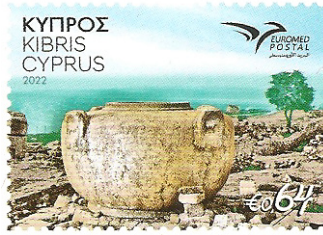

"Πρώτοι Αστικοί Προσφυγικοί Συνοικισμοί" αποτελούμενη από τέσσερα γραμματόσημα συνολικής ονομαστικής αξίας € 8,30, σε 50.000 πλήρεις σειρές. Κυκλοφόρησαν επίσης 3.500 σετ τεσσάρων ΦΠΗΚ προς € 14.00 το σετ και 500 πακέτα σειράς προς € 30.00 έκαστο.

ΚΥΠΡΟΥ

• Στις 11 Ιουλίου 2022 κυκλοφόρησε η αναμνηστική σειρά με τίτλο **"EUROMED 2022, Αρχαίες Πόλεις της Μεσογείου"**, αποτελούμενη από 1 γραμματόσημο ονομαστικής αξίας € 0.64, σε 55.000 τεμάχια. Κυκλοφόρησαν επίσης 4.500 ΦΠΗΚ προς € 1.02. έκαστος.

• Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 κυκλοφόρησε η αναμνηστική σειρά **"100Χρόνια από την Μικρασιατική Καταστροφή"**, αποτελούμενη από 1 φεγιέ ονομαστικής αξίας € 1.00, σε 15.000 τεμάχια. Κυκλοφόρησαν επίσης 4.500 ΦΠΗΚ προς € 1.45 έκαστος.

• Στις 16 Σεπτεμβρίου 2022 κυκλοφόρησε επίσης η αναμνηστική σειρά **"Οι δώδεκα Θεοί του Ολύμπου"**, αποτελούμενη από 1 φεγιέ 12 γραμματοσήμων ονομαστικής αξίας € 4,08 (12 X 0,34) σε 320.000 φύλλα. Κυκλοφόρησαν επίσης 4.000 ΦΠΗΚ της σειράς, αποτελούμενοι από 4 φακέλους των τριών κλάσεων, συνολικής αξίας € 4.08 το σετ.

β) ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

ΕΛΛΑΔΑΣ

• Με αφορμή τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Φιλίας, κυκλοφόρησε στις 30 Ιουλίου 2022 ένα φυλλάρακι τεσσάρων έγγωμων προσωπικών γραμματοσήμων προς € 3,60 και η εικονιζόμενη Αναμνηστική Σφραγίδα.

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑ ΣΑΣ ΝΕΑ!

Νέο Διοικητικά Συμβούλιο

Μετά τις πρόσφατες αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου της Φιλοτελικής Εταιρείας Πατρών που έγιναν στις 19/06/2022, το νέο Δ/Σ συγκροτήθηκε σε σώμα για τη διετία 2023-2024, ως εξής

Πρόεδρος: Φαρμάκης Ηλίας

Αντιπρόεδρος: Βουτσινάς Ελευθέριος

Γ. Γραμματέας: Παπανικολάου Νικόλαος

Ταμίας: Λυμπεράτος Αναστάσιος

Μέλος: Σκαρτσάρης Δημήτριος

Αναπλ/κό μέλος: Σιδέρης Σπυριδών

Εξελεγκτική επιτροπή:

Αντωνόπουλος Δημήτριος

Τσέλος Σπήλιος

Πανελλήνια Έκθεση στο Αγρίνιο

Ως μέρος των εορτασμών για τη συμπλήρωση 50 χρόνων από την ίδρυσή της, η Φιλοτελική Εταιρεία Αγρινίου διοργανώνει από 5 έως 12 Νοεμβρίου 2022 Εθνική Φιλοτελική Έκθεση συναγωνισμού με τίτλο «50 Χρόνια Φ.Ε. Αγρινίου». Η έκθεση θα στεγαστεί στον ανακαινισμένο εκθεσιακό χώρο του Πολιτιστικού Κέντρου της Παλαιάς Δημοτικής Αγοράς και θα πραγματοποιηθεί υπό την Αιγίδα της Ελληνικής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας (Ε.Φ.Ο.), με την υποστήριξη του Δήμου Αγρινίου και των Ελληνικών Ταχυδρομείων.

Παρατηρήτης της ΕΦΟ ορίστηκε ο Κώστας Χαζάπης.

Η Οργανωτική Επιτροπή της έκθεσης αποτελείται από του Ιωάννη Σκαρμούτσο πρόεδρο, και τους Ν. Αγγελόπουλο, Π. Καλαντζή, Γ. Καμμένη και Ε. Καρρά, μέλη.

Για όσους ενδιαφέρονται -έστω και καθυστερημένα εφόσον έχει λήξει η προθεσμία υποβολής αιτήσεων- να πληροφορηθούν τον Ειδικό Κανονισμό της Έκθεσης και να υποβά-

λουν Αίτηση Συμμετοχής, υπάρχει ο ειδικός ιστότοπος (https://feagriniou.gr/50xronia_feagriniou).

Καλούμε τα μέλη μας που διαθέτουν θεματικές ή άλλες συλλογές να τιμήσουν με την

εκθεσιακή συμμετοχή τους ή και την προσωπική τους παρουσία αυτή την σπουδαία εκδήλωση. Πρόκειται για μία γιορτή του φιλοτελισμού που δεν έχουμε συχνά την ευκαιρία στη χώρα μας να συνεορτάζουμε.

Φιλοτελικά Διαδικτυακά Σεμινάρια

Με πρωτοβουλία της Ελληνικής Φιλοτελικής Ομοσπονδίας πραγματοποιήθηκαν από 15 Σεπτεμβρίου έως 13 Οκτωβρίου 2022 διαδικτυακά σεμινάρια φιλοτελισμού όλων των τάξεων. Κάθε σεμινάριο περιλάμβανε δύο εισηγήσεις διάρκειας περίπου 45 λεπτών η κάθε μία, μαζί με το τμήμα των ερωτήσεων.

Για τον Θεματικό Φιλοτελισμό εισηγητής ήταν ο Πρόεδρος της ΕΦΟ Νίκος Μαλλούχος, αντικαθιστώντας τον αρχικά ορισθέντα Παντελή Λεούση, ο οποίος επικαλέστηκε προσωρινή αδυναμία για λόγους υγείας. Η εισηγήση του Νίκου Μαλλούχου βασίστηκε σε κάποιο βαθμό στο «Εγχειρίδιο του Θεματικού Φιλοτελισμού», έκδοσης του συλλόγου μας. Οι ημερομηνίες των δύο θεματικών εισηγήσεων είναι 16 Σεπτεμβρίου και 13 Οκτωβρίου.